

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2.40 .
Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inape-
iază.

Intelectualizarea politicei noastre.

De Octavian Goga.

Sibiu, 13 Octomvrie.

În ziarul autorizat al comitetului a apărut deunăzi un articol destul de supărat, în care „un domn bine îmbrăcat” era tras în judecată pentru câteva cuvinte rostite la o adunare de învățători despre superioritatea *culturei* asupra *politicei*. Nu știu anume cum a pus chestia domnul cu pricina, nici nu-mi prea aduc aminte de titlul ce i-s'a făcut în ziarul „Românul”, care din zi în zi pare tot mai înamorat de grave considerații teoretice, mi s'a trezit însă, ca un ecou postum al acestor două noțiuni puse în față, ispita de-a cumpăni în câteva cuvinte nivelul intelectual al frământării noastre politice.

Carlyle spune undeva în paginile profetice din „cultul eroilor” judecând personalitatea ca factor hotărîtor în împrejurările istorice: „istoria universală, istoria a tot ce-a săvârșit omul pe lumea aceasta, este în fond istoria oamenilor mari cari au muncit aci”. Primind ca punct de mănecare acest adevăr și admitînd că în determinarea împrejurărilor de viață ale unui popor oamenii dela conducere au un rol hotărîtor, negreșit că nu ne depărtăm nici decum de teza lui Carlyle, când îi transpunem formula în sens negativ și zicem: „istoria națională, istoria a tot ce nu a săvârșit omul pe lumea aceasta, este în fond istoria oamenilor mici cari nu au muncit aci”. Și într'un chip și într'altul pusă chestiunea, vedem că isprăvurile sau neisprăvurile din viața unei societăți nu pot fi despărțite de valoarea bărbaților cari au trăit în mijlocul ei avînd atribuții de îndrumători. Ca să poți face psihologia mediului la un moment dat, trebuie să cobori în raza de cercetare personalitățile cari prin faptele lor au înrîurit conștiința publică. E deci cu totul greșit să ne supărăm și să scriem articole de fond când cineva are curajul nobil de a-și arunca pe câteva clipe masca prudenței ipocrite și întovărășește cu câteva reflecții critice cutare faptă a unui fruntaș... Dacă nu acordăm scrisului acest drept elementar, atunci trebuie să renunțăm cu totul la datorința de-a vedea clar lucrurile și de a formula o judecată logică asupra situației.

Pornind din acest adevăr, cred că putem găsi cheia de înțelegere a stărilor cari caracterizează viața noastră politică de astăzi, îndată ce aplicăm principiul amintit al marelui filosof poet. Vom spune deci, că linia de oboseală a frământării noastre politice actuale, depresiunea care ne stăpânește acum, îndoiala cu crizele ei morale și rătăcirea asta fără cărmă, toate aceste

fenomene ce îngrijesc sufletul unui observator, au o legătură organică cu rostul personalităților, cari astăzi plutesc la suprafața vieții publice. Firește, nu vom cădea în exagerări, pierzând din vedere factorii puternici, cari din afară influențează în mod hotărîtor viața noastră internă, nu vom spune, că prin ivirea unor figuri excepționale în rîndurile noastre starea poporului românesc din țară ar lua imediat un aspect cu totul schimbat, vom susține însă, că inerția politică de astăzi se poate descifra în mare parte din inerția intelectuală care caracterizează manifestațiile publice ale conducerii noastre.

Ca să nu fim teoretici și să accentuăm generalități, trebuie să spunem dela început, că ne gândim la prestațiunile intelectuale ale politicianilor noștri din cari dorim să tragem anumite concepții asupra situației generale. E foarte firesc, că conducerea politică a unui neam reclamă însușiri intelectuale superioare, cari trebuie să fie la un nivel cu atât mai ridicat, cu cât neamul pe care-l duc înainte are mai multe pretenții de satisfăcut. Stați acum și judecați sub acest raport stările dela noi și aduceți pe urmă verdictul fără părtinire. Elementele asupra cărora trebuie să vă roștiți sunt din nenorocire foarte simple și foarte evidente. Căci, să vorbim limpede, nivelul intelectual al vieții noastre politice e foarte scăzut. Cercetați puținel la ce se reduce și veți constata, că atribuțiunile șefiei la noi, se edifică pe un temel cultural din cele mai negliabile. Fruntașul nostru cu rol de conducător, nu simte necesitatea unei activități de ordin intelectual. La toate popoarele din jurul nostru politica e îndrumată de raționamentul, care se desface din studiul unor cărțurari. La toți șefia e sprijinită de-o pregătire culturală superioară, care poate pune și poate înțelege probleme. Iată Ungurii, cu toată societatea lor chinuită de putregaiul ruinelor feudale, au la frînele conducerii oameni politici, cari sunt figuri culturale de mîna întâi. Contele Apponyi își sprijinește proiectele, cu cari vrea să ne desființeze, pe o inteligență remarcabilă și pe o necontestată superioritate intelectuală, asemenea Tisza care lucrează cu răceala cifrelor din cari se simte o asiduă muncă în cabinetul de lucru. Tot așa figurile mai de duzină: un Polónyi, Vázsonyi, Hoek. Rolul lor e determinat în mare parte de fondul cultural cu care au pornit la drum.

Să revenim acum la noi *mutatis mutandis*, să nu ne exagerăm pretențiile și să facem analiză imparțială. Preocupațiile intelectuale ale celor mai mulți dintre fruntași, — *excepții totdeauna se găsesc,*

— sunt la noi dureros de modeste. Politicianul nostru nu are la activul său o muncă culturală deosebită, nici nu prea caută să aprecieze munca altuia. Crescut într'o școală străină, unde nu și-a putut câștiga o cultură națională, răpit grabnic de undele meseriei, fără tăria de-aș face singur o educație, fiindcă societatea noastră împarte bilete de liber parcurs pe drumul norocului cu atîta ușurință, cutare fruntaș ajunge la scaunul de paradă fără multă bătaie de cap. Ajuns odată, nu mai simte trebuința unei frământări intelectuale deosebite. Ce să mai avansăm accente de critică, prin cari ne atragem fulgere de mînie? Judecați d. e. discursurile, pe cari le publică pe coloane întregi gazeta cu „autorizație”, — discursuri autentice, stenografiate și periate cu mare strădanie, și veți vedea cât de scăzut e termometrul capitalului de cultură din care sunt alcătuite! Ce orizonturi coborîte, ce aparat mic în fața unor probleme atît de esențiale, ce oratorie cu triumfuri ușoare, ce puțină economie de vorbe se desfac din aceste cuvântări înjghebate pe repezeală... Afară de apelurile sentimentale, — aceste rețete scumpe și primejdioase, pe cari omul priceput le folosește cât mai rar, pentru a le mări efectul, — afară de tiradele prin cari se sbuciumă în treacăt vâltoarea de patimi a maselor, noi nu putem alege simburile unor preocupări intelectuale de ordin superior. Aceeș repezeală, aceeș nemuncă, aceeș propoziții fără predicat, aceeș ușurință vertiginoasă în echilibristica cu vorbe mari, la cele mai multe ocazii, când auditorul select ar aștepta judecați superioare cutărui articol din „Budapesti Hirnap”. Acelaș rost l'au avut și cuvântările din dietă rostite din partea noastră, unde afară de doi-trei oameni de talent *pe care cu toții i-am recunoscut*, în cele mai multe cazuri s'au spus cuvinte fără o semnificație superioară, cu toate că oratoria *ungurească* favoriza pe oamenii noștri cu educație străină.

Nu va cere nimeni, ca în aceste constatări făcute în fuga condeiului, să servim probe sau să indicăm nume. Cu toate aceste pentru a ilustra concepția pur sentimentală — platonice a propagandei noastre politice putem aduce un singur caz destul de convingător. E vorba de discursul părintelui Lucaciu, care a fost pronunțat la Londra, se zice, la „congresul raselor”. Acest discurs cu tiradele lui patetice, cu accentuarea vagă și fără relief a unor întâmplări din trecutul depărtat, se pierde într'o apologie de amvon a originii noastre romanice, găsind suprema mândrie a bietului neam românesc din această țară în impre-

jurarea, că din sângele lui s'a ridicat Matei Corvinul pe tronul Ungariei... De starea realității prezentului nostru care ne poate sugruma, nu s'a spus nimic. Lorzii n'au înțeles nici câți suntem aici, nici ce sacrificii de bani și de sânge aducem pentru a ține țara în picioare, nici moartea școlilor, nici teroarea administrației, nici vitregia justiției ungurești. Cu un cuvânt toată excursiunea asta, pentru care s'a deranjat părintele Lucașin pe apă și pe uscat, n'a fost decât un non prilej pentru a se plasa câteva accente de reformism care nu tulbură nimic. Firește, că n'a adus nici pe departe serviciul, pe care-l făcea o broșurică de cincizeci de pagini, care se putea expedia frumusețea din cancelaria dela Arad la adresa lorzilor, dacă peste tot mai ținem să apelăm la sentimentul de echitate al acestor congrese platonice. În schimb însă aici la noi acasă s'a aranjat un vilain clasa întâi, iar „Românul” a publicat coloane pline de suspinări dela baierele inimii, în cari alineatele începeau cu „Oh” și sfârșeau cu „Ah”....

Firește, că acest tipic tradițional nu mai răspunde astăzi exigențelor schimbate, pe cari o generație nouă, crescută în pretenții culturale de ordin mai superior, le simte la tot pasul. Vedem toți că și la noi, ca și în toată lumea, propaganda politică trebuie susținută cu vast aparat cultural, și atmosfera ei trebuie intelectualizată! Numai în acest chip ne putem pătrunde noi înșine de adevărul cauzei noastre, care afară de justificări sentimentale pretinde și îndrumările rațiunii, numai astfel ne putem alipi mulțimea pentru totdeauna și putem convinge lumea despre serioșitatea străduințelor noastre. Era fatal deci să se ridice glasuri de nemulțumire...

Să privim un moment în fața noastră: la Unguri. Vedem că în timpul diu urmă, ca un rezultat al frământării lor sociale din vremea mai nouă, s'a pornit curentul democrat, care astăzi își găsește expresia în gazeta „Nilág” și cu toate că propagă

principii diametral opuse celor răspândite de concepția tradițională a politicii maghiare, totuși găsește un puternic răspuns și e pe cale de-a deveni un factor hotărâtor în viața internă a țării noastre. Care poate fi secretul acestei biruinți pregătite de-o mână de oameni? Nu e nici decum secret: e opera unei sistematice munci intelectuale de un deceniu. Acești oameni au în urma lor o revistă științifică „Huszadik század”, care de zece ani săvârșește o propagandă științifică, au o bibliotecă sociologică cu cercetări originale și cu traduceri de valoare, au o bibliotecă de popularizare și acum în sfârșit pentru agitația zilnică au întemeiat anul trecut organul „Nilág”. Cu astfel de aparat, se înțelege, că scuturi din letargie opinia publică și-o cucerești pentru credințele tale...

La noi?... Afară de cuvântările dela admăriile populare și cele câteva articole-cliseu despre „solidaritatea națională” — cu ce ne dăruiesc iubirii noastre frunțiși? Mergem înainte așa în puterea inerției seculare, dibuim printre toaste și duioase suspine... Tendința unei lămuriri științifice a situației nici nu se pomenește, iar înfățișarea problemelor noastre de viață nimănu nu-i trece prin gând. S'a lansat măcar vre-odată ideea, ori un premiu, pentru o operă de economie națională, pentru un studiu asupra stării economice, culturale, ori igienice a țărâmului nostru și pentru câte alte chestiuni curente pe cari trebuie să le pătrundem?... Ce să mai lungim vorba? Nici programul național n'a fost tipărit și explicat niciodată într-o broșură de douăzeci de pagini măcar pe seama țărânilor. (În schimb s'a publicat broșura dlui Vaida. N. R.) Și nu e nici o exagerare când susțin că la un examen riguros foarte mulți membri din comitetul național ar sta pe gânduri, când li-s'ar cere să formuleze în pripă programul partidului...

Nu e nici o lipsă să se mai continue aceste adevăruri crude, pe cari foarte mulți dintre noi le cunosc atât de bine, dar au și

înțelepciunea de-a le retăcea. Cert este, că fără o îndrumare în acest sens viața noastră politică va rămânea stearpă.

Astfel stând lucrurile, ce-ar fi mai firesc, decât ca frunțișii noștri să înțeleagă, că în starea de astăzi e o binefacere amestecul scriitorilor în frământarea politică și amestecul tuturor acelorora pentru cari condeiul e suprema justificare a dreptului lor de existență. Prin astfel de elemente se intelectualizează atmosfera propagandei noastre politice și câștigă un înțeles mai adânc...

Dar nu! — „Scriitorășii” sunt poftiți să stea la ușă, iar dacă ridică glasul sunt striviți cu înverșunare în numele sfintei „solidarități”...

Ce să ne mai mirăm, că în astfel de împrejurări atât „scriitorășii” cât și lumea iubitoare de progres se gândește tot mai des la cuvintele altui visător, care asemenea ar fi fost lapidat de puternicii noștri când a lansat implacabilul principiu al primenirei:

„Das alte stürzt, es aendet sich die Zeit Und neues Leben blüht aus den Ruinen.”

Decorări. Maj. Sa Regele Carol, a conferit contelui Kankrin, guvernatorul Basarabiei, și generalului de Gemmingen, șefii misiunilor din partea Tarului și a Impăratului nostru la serbările din Iași, marele cordon al Stelei României, iar consilierului de stat Kociorva, crucea de comandor al Stelei.

Dlul C. C. Arion, ministrului instrucțiunii publice i-a conferit marele Cordon al Coroanei.

Delegații universităților străine au fost decorați cu însemnele „Coroana României”.

La noi și în România. Citim în „Seara” din București: „Un ziarist ungar a publicat un articol injurios la adresa familiei noastre regale într-o revistă din Budapesta. Acel ziarist a publicat pe vremuri un ziar unguresc în București. În prezent ziarul acela nu mai apare, iar ziaristul în chestie nu se mai află în țară.

Cu toată legitima dorință de a se lua măsuri

Vizitele lui Nenea Iancu.

De I. Agârbiceanu.

— Iar ai întârziat nene Iancule.

— Am avut vizită. Oaspeți din România cu automobilul. Un fost ministru, ăsta-a, cum îl cheamă numai? Stai că vă spun! Și nenea Iancu își puse două degete la frunte, gândindu-se adânc. „Nici — Nicu, cum dracu-i zice, frate, atâtea nume cum să le mai și țin minte?”

— Niculescu, zise unul din cei patru cari ședeau la masa de joc.

— Ei, să-i zicem Niculescu, un fost ministru, începuse vesel nenea Iancu apropiindu-se de jucători. „Pe urmă doi deputați și o doamnă, mi-se pare marchiză franceză. — Ai scăpat zecița de roșu — zise aplecându-se spre unul din cei patru. Au venit direct dela Sinaia, dela București să mă felicite pentru „Bene merenti”. Niște oameni foarte drăguți. Fostul ministru mi-a făcut impresia unui mare bărbat de stat, cari se nase doi într'un veac, marchiza mi-s'a părut din cale afară modestă. Abia a gustat din dulceața de vișine, pe care i-a servit-o soție-mea.

Nenea Iancu își ia un seann și șade la un colț al mesei. Răsufliă din greu, în vreme ce privește triumfător, din ochii lui mici, îngropați în grăsimi. Nenea Iancu e scurt, voluminos, ceafa i-se razimă de spate, obrazii largi sunt rași totdeauna proaspăt. Un lanț greu de aur face semicerc pe gileta lui albă.

Dumnealui e trecut de doi ani la pensie, după ce vreme de patruzeci de ani a ținut o slujbă, care

lui i-s'a părut cea mai importantă din lume. Feciorii lui sunt azi toți oameni cu diplome, fetele și-le-a măritat de mult. De doi ani trăiește pentru comoditate, pentru țigările „regalitas”, pentru jocul de cărți, dar mai ales pentru oaspeții din România.

Dumnealui, din fericire, a trăit și trăiește într-o localitate foarte des cercetată de excursioniștii veniți din țară. Cunoaște un pomelnic nesfârșit de nume ilustre, domni și doamne, miniștri, deputați, artiști, oameni de litere cari formează gloria țării românești. S'ar putea zice că dumnealui a trăit mai mult în atmosfera României decât în „aerul național-maghiar-rogesc”. Cunoaște toate chestiile politice, culturale, sociale, economice ale țării vecine. Se interesează de soarta partidelor politice din regat, în vremea alegerilor de deputați e extrem de agitat. S'ar putea spune că pentru acele chestii de aici dela noi, se poartă cu un dispreț suveran.

De când vizitele celor din țară se fac cu automobile, Nenea Iancu nu mai războște, casa lui e locul repaosului de cinci minute pentru toți excursioniștii. Și de când benzina împrăștie mirosul vinetiu prin aerul așa de virgin al localității dlui Iancu Parotă, s'a început epoca de mărire din viața lui nenea Iancu.

— Așa dar iar oaspeți, zise unul din cei patru jucători, aruncând de-o parte cărțile. — Nu mai jucăm, spuse celorlalți trei. Două ceasuri e de ajuns. — Vezi nene Iancule în ia-sară ai scăpat partea. Prea te-au reținut.

Nenea Iancu își aprinde „regalitas”-ul, se razimă de speteaza scaunului și pare foarte îndestulit.

— Ce vrei dumneata? Un fost ministru, marchiză, aici nu merge așa cu cinci minute. Aici simte omul o deosebită mângâiere. Și apoi veniseră anume să mă felicite pentru medalie. Spunea fostul ministru că toate gazetele din țară au scris coloane întregi cu ocazia distincțiunii ce mi-s'a acordat. Numai două ziare opoziționale.

— Liberale? întrebă vecinul dela dreapta.

— Liberale, conservatoare — tot un drac, destul că din opoziție, seriau că guvernul prea se interesează de România de peste hotare, iar cei de-acasă sau gem în mizerie, sau sunt disonzițerați, ori apoi sunt lăsați pradă arendașilor jidani. Dar mă asigurase că în concertul unanim de aplauze ale presei, glasul răgușit a celor două din opoziție nu s'a auzit. Nime nu le-a luat în seamă.

Chelnărul aduse cinci halbe. Prietenii închinară în cinstea lui nenea Iancu și sorbiră cu setă lichidul auriu.

— Dar marchiza, nene Iancule, știe românește? întrebă vecinul dela stânga.

— Știe, ca mine și ea dumneata. Francezii ăștia sunt un popor foarte mlădios, se știu aco-moda împrejurărilor. Și de aceea cred eu că vor duce-o foarte departe.

— Și conversația a fost românește?

— Cu mici excepții. Ști dta că pentru unele subtilități de gândire sau de sentiment, noi Românii nu prea avem cuvinte. Așa de pildă delicatetea simțământului pe care Francezul îl spune cu „Je vous prie” noi nu-l știm exprima.

— Are dreptate nenea Iancu — zise vis-a-veli dumnealui, suntem cam rămași, cam sălbatici. Dar

în contra aceluia ziarist, autoritățile noastre n'au ce face.

Faptul e totuși bine semnalat, pentru că în Ungaria ziarele noastre nu pătrund, deși ele în scriu nimic niciodată în termeni injurioși despre familia imperială și regală a monarhiei vecine...”

Retragerea reformelor militare? „Die Zeit” din Viena, ocupându-se cu misiunea președintelui Camerei deputaților Berzevicz de-a încheia cu partidele obstructioniste un copromis — afirmă că misiunea lui Berzevicz a fost numai o încercare de-a asigura guvernului retragerea onorabilă a reformelor militare, pecari cercurile militare de azi din Viena nu le mai aprobă...

Obstrucția continuă.... În ședința de azi a Camerei s'au continuat votările nominale.

Obstrucția tehnică continuă. De pace nu mai vorbește nimeni.

Tratatul de împăcare, ce-i drept, nu s'au întrerupt încă, dar toți cei interesați au declarat că nu au încredere în reușita lor.

În ce privește atitudinea partidului kossuthist, Barabás Béla a declarat că vor sprijini și pe viitor acțiunea justhiștilor.

Numărul evreilor în școlile din Budapesta. Clericalul „Alkotmány” publică în numărul său de azi o școlică a elevilor care s'au înșurat și de această la școlică medii din Budapesta. Statistica aceasta e întristătoare pentru elementul creștin dincapitală.

Aproape 45 la sută dintre elevii înscriși sunt de religie mozaică. Dintre 8244 elevi care cercetează școlile medii de stat din Budapesta romano-catolici sunt 3329 (sau 40 la sută), iar evrei 3673 (sau 45 la sută). În gimnaziile pentru fete dintre 790 eleve 400 sunt de religie mozaică (adică 54 la sută).

În unele gimnazii numărul evreilor atinge chiar 71 la sută a tuturor elevilor!

„Alkotmány” face apel la „factorii competenți” să pună stavilă inundației semite, fixând pentru evrei un numerus clausus corăspunzător.

ce folos, n'are ori cine, la noi, norocul dumniului, să poată învăța aceasta limbă superbă.

— Limbă universală, domnule, zise nenea Iancu. S'au ridicat ei câțiva profeti mincinoși cari visau despre universalitatea limbei engleze ori a celei nemțești. Chiar în țară, sub un guvern nenorocit, s'a impus nemțeasca studiu obligator în școlile medii. Însă m'au asigurat foarte bărbăți de stat din regatul vecin, că totul a fost o luptă dintre paride. Și cu timpul se va șterge.

— Se va șterge? întrebă vecinul din stânga.

— Fără doar și poate. Chiar mai adineaori îmi spuneau cei doi deputați.

— Ai fost acasă când a sosit automobilul, nene Iancule? întrebă vis-a-viul.

Aș, de unde, făcu nenea Iancu zîmbind superior.

Au trebuit să m'astepte. Biata nevastă-mea știu că are liniște! Cât țin zilele de vară de două-trei ori pe zi trebuie să trimită servitoarea după mine. Chiar și înainte de prânz....

— Da, am văzut așa pe zece și jumătate un automobil foarte elegant. Chiar mă gândeam...

— A fost la mine! întrerupse zîmbind nenea Iancu. Inchipue-ți, opt persoane. Dar nu le mai știu numele. Au fost ceva profesori și un director. Am vorbit puțin despre instrucția din licee, și ceva, așa în fugă, despre cea universitară. Chestiile importante ale regatului vecin le am aici, iacă. Și arată unghia dela degetul cel mic, care avea însă grosimea unui cârnățel.

— M'au ascultat — continuă el — cum ascultă predica popii în biserică. Și le-am documentat că

Iașii în serbătoare.

Darul M. Sale Regelui.

Sborul lui Vlaicu.

Arad, 13 Octomvrie.

Eri, ca o încoronare simbolică a triumfului științei românești, a avut loc sborul lui Vlaicu. Iașii au fost într'un delir de însufletire. Miile de oameni, au încercat aceleaș fioruri, aceleași tresăriri cari au vibrat în inimile de pe câmpia Libertății. După cincizeci de ani, Ardealul a trimis un nou sol al său la Iași ca să-l vestească că trăiește încă și puterea-i creatoare e neistovită. Învățații din Apus, martori ai acestei scene de nespūsă mândrie națională, a unui popor, au rămas adânc impresionați.

Dimineața a avut loc deschiderea solemnă a cursurilor universitare care s'a făcut, cu mare solemnitate, în fața M. M. L. L. Regele și Regina și a Familiei Principiare. Erau de față miniștrii, misiunea rusă și austriacă și delegații universităților

Majestatea Sa Regele, într'o cuvântare scurtă, dar plină de avânt, anunță că în amintirea acestor serbări s'a hotărât să facă o *fundatiune universitară*, dăruind din caseta sa privată spre acest scop 300,000 Lei, a căror dobândă se va întrebuința de senatul universitar, pentru tipărirea de teze și mai ales pentru sprijinul studenților lipșiți de mijloace.

Cuvântarea a fost primită cu un mare entusiasm.

Deschiderea cursurilor universitare.

La orele 11 a. m. a avut loc ședința solemnă a deschiderei cursurilor universității.

În aula se afla: corpul profesoral al universității, contele Cancrin guvernatorul Basarabiei, generalul Ghemingel trimisul împăratului Austriei, reprezentanții universităților străine, re-

prezentanții autorităților locale, studenții ieșeni, delegațiile studenților Basarabeni, Bucovineni și Macedoneni.

Sosirea Familiei Regale.

La orele 11 fără un sfert și-au făcut intrarea dnii miniștrii Arion, Delavrancea, Nenitescu, iar la orele 11 întreaga familie Regală care a fost întâmpinată de rectorul universității și de corpul profesoral.

La intrarea în aula corul seminarului Veniamin a intonat „Imnul Regal”, iar asistența a izbucnit în urale entusiaste și prelungite.

Un grup de d-șoare studente au oferit M. S. Reginei și Principeselor frumoase jerbe de flori.

Dupăce mitropolitul Moldovei asistat de înaltul cler au oficiat serviciul divin, d. Dr. Bogdan luând cuvântul a spus.

Cuvântarea dlui Dr. Bogdan.

Corpul profesoral al universității se simte fericit de cinstea făcută Universității de familia Regală care a venit să prezideze solemnitatea deschiderei cursurilor în anul acestor.

Adresându-se suveranului oratorul spune:

Urcând treptele acestui focar al cultului înăugat acum câțiva ani, dovedeți interesul ce'l purtați culturii române în general și Universității ieșene în special. Ați înțeles misiunea culturii al cărei apărător ați fost.

Vorbind de greutățile prin cari a trecut Universitatea de Iași, amintuți de intervenția binefăcătoare a Suveranului când câțiva ani era vorba să se desființeze câteva catedre la facultatea de medicină din Iași. De câte ori ne-a lipsit vre-o catedră sau un laborator, tot Regelui ne-am adresat, abținând înalta Lui intervenție.

Nu de mult Suveranul a semnat decretul prezentat de d. Arion prin care se înființează încă 3 catedre la Universitatea din Iași.

vre-uni năajunși sau de suterințele ce le îndură în viața de student, eu, continuă oratorul, le spun;

Iubiți pe Suveranul vostru, căci el are să vă ajute.

Aduce omagii Reginei, mama ducioasă a neamului românesc.

Pat fi mândrii Suveranii noștri, spune d-sa, căci sunt înconjurati de 3 îngeri României — și de viteji cari cu sabia în mână sunt gata să apere țara de vrăjmași.

trebuie să introducă doctoratul la toate facultățile dela cele două universități, București și Iași. Ba le-am arătat la Craiova. Trebuie să întreacă și 'n această privință „Ungaria” care are numai două.

Deșertau al doilea rînd de halbe, și nenea Iancu își aprinse „regalitaș”-ul stins.

— Mi-se pare ieri au fost ceva clerici, e'un director seminarial, începu vecinul din dreapta.

— Da, da, cu siguranță. Domnul director a dormit la noi. Am tratat chestia bisericească.

Cei patru se priviră surizând cu înțeles și și vis-a-viul zise:

— Într'adevăr, nene Iancule, ne-ai face o mare plăcere dacă ne-ai spune părerea dumitale în chestia conflictului bisericesc din țară.

— Mă rog, vă servesc cu plăcere, zise Iancu Parotă făcând o față demnă și serioasă. Chestia bisericească, i-am spus ieri și directorului, e o chestie capitală pentru România. Capitală pentru că în țară sunt două partide: liberal și conservator. Și până când vor exista cele două partide va exista și chestia bisericească. Ia să apuce de-asupra Take Ionescu, istoric, și veți vedea dumneavoastră, domnii mei, că nu mai este nici chestie bisericească. Vorbesc unii despre ticăloșia moravurilor unor fețe bisericești. Dar peste moravuri, peste filosofia școlastică, peste Kant, lumea a trecut de mult. Astăzi, viața întreagă, nu-i decât politică. Politica e osia lumei. Dacă aderenții unui partid politic își pot vedea bine de trebșoarele lor, biserica e lăudată ca un puternic factor în

viața unui neam. La din contră, biserica trebuie să piară. Morala? Viața curată? Arhieriei sfinți? Nu, vă asigur domnii mei, astea-s spărietoare în gura oamenilor politici. De altfel și părerea mea e aceasta: cu biserică, fără biserică, dacă ai bărbăți de stat luminați, cari să se razime în acțiunile lor pe o mare majoritate parlamentară, țara merge cu siguranță înainte.

— Mi-s'ar părea că totuș are ceva rol în viața popoarelor și religia, și manifestările religiei, zise vis-a-viul.

Nenea Iancu făcu o mișcare înainte, ca și când ar fi voit să-și ridice trupul greu, și zise autoritativ: „Sunteți băeți — i-am spus-o ieri și directorului care-mi reflecta așa ceva. Noi mergem înainte prin noi înșine, nu prin religie și biserică.

— Dar prin politică — cuteză vis-a-viul.

— Așa, da, zise nenea Iancu. Numai cât trebuie să faci deosebire între politică și religie. Eu repet asta tuturor bărbăților de stat ai României. Iată de-o pildă, anul una miec nouă sute șapte. Un ar scris cu litere de foc în istoria regatului vecin. Toată lumea spune că sărăcia sătenilor a fost motivul. Ei bine, nu! Politica rea a fost de vină. Dacă li-se împărțea pământul boeresc la cei flămânzi, v'asigur domnii mei, că nu se răscula nime. Dar ce-a făcut politica? Nimic, a lăsat milioanele să flămânzească. Aici nenea Iancu făcu un gest larg, din calea căruia trebuia să se ferească și vecinul din dreapta și cel din stânga.

Vecinul din stânga schimbă deodată conversația.

Discursul M. S. Regelui.

Sunt viu mișcat de sentimentele de dragoste și credință ce mi-le reinnoiești din partea Universității Iașilor și care găsește un adânc răsunet de recunoștință în inima mea.

După vrednicile serbări ale jubileului Universității în care s'a amintit trecutul, am dorit să viu din nou în mijlocul vostru la deschiderea cursurilor, pentru a ne îndrepta gândul împreună spre viitor și a vă arăta desăvârșita mea încredere în roadele acestui înalt așezământ de cultură, care a primit acum o nouă sfințire, și va răspunde așteptărilor țării. Aceste așteptări le cunoașteți: O muncă sârguincioasă închinată binelui și adevărului; păstrarea neștirbită a credințelor strămoșești și ridicarea Patriei prin foșele morale și intelectuale ce le veți dobândi aci.

Jertfele însemnate ce le face statul pentru voi, iubiți studenți, sollicitudinea, necurmatul interes pentru studiile voastre, vă vor îndemna cu siguranță a vă arăta vrednici de dragostea ce vă înconjoară.

Ca un semn al acestui interes și ca un imbold la muncă, am hotărât în amintirea acestor serbări a dăruî 300,000 Lei, a căror dobândă se va întrebuința de senatul universitar pentru tipărirea de teze, și mai ales pentru sprijinul studenților lipsiți de mijloace.

Urez ca anul universitar care începe să ne aducă dovezi că nădejdea ce punem în voi este pe deplin întemeiată și că din curântul profesorilor, ca dintr'o sămânță sări un rod îmbelșugat spre folosul vostru și al scumpei noastre țări.

O scrisoare a poetei Riria.

D. Xenopol cetește o scrisoare a poetei Riria adresată M. S. Regelui în care spune că M. S. Regele a pornit din Apus cu mâinile pline de daruri pentru îndestularea poporului român.

Au fost ajutați accia cari cu greutate își câștigau paraua cu barda, acul și sapa.

S'au restaurat clădiri de o mare valoare istorică care se depănau de vântul vremurilor.

Mulțămită M. Sale au fost restaurate bisericile „Trei Erarhi” și „Sf. Nicolae” iar acum Universitatea din Iași capătă un însemnat ajutor dela M. Sa pentru înființarea unui așezământ unde să găsească sprijin și lumină studenții Români.

Discursul dlui Dr. Riegler.

D. Dr. Riegler salută pe oaspeții străini în limba germană.

Dacă oamenii trec, spune d-sa, rămân faptele cari legate între ele formează progresul omenesc. Iașul a fost veșnic un focar de lumină națională unde au luat naștere și s'au dezvoltat năzuințele poporului.

Cu ajutorul primit dela M. Sa vom fonda aci un așezământ numit „Fondația Carol cel Mare”.

Disertația dlui profesor Socor.

După terminarea cuvântărilor, d. profesor Dr. Socor își dezvoltă disertația obișnuită, despre „Înrîurirea ochilor asupra intelectului”.

Arată că cele mai puternice impresii asupra minții omului sunt primite prin ochi. În ochi se arată sufletul și de aceea există un grai al ochilor.

Termină spunând că Suveranul cu ochiul lui ager conduce poporul spre progres.

Cetirea actului comemorativ.

La sfârșitul solemnității dl Dr. Gh. Bogdan a prezentat Suveranului pentru a semna următorul act comemorativ:

Sub Domnia Glorioasă

a

Majestății Sale Regelui

CAROL I.

Președinte al Consiliului de Miniștri fiind

DI P. P. CARP

Rector DI Dr. G. BOGDAN

s'a serbătorit astăzi Semi-Centenarul de existență a

UNIVERSITĂȚII DIN IAȘI

cuca juna.

Majestățile Lor

REGELE CAROL I.
și REGINA ELISABETA

împreună cu

Altetele Lor Principele Moștenitor

FERDINAND

și principesa **MARIA**

însoțiți de Augustii Lor Fii

*

După terminarea solemnității M. S. Regele, A. S. R. Principele Ferdinand, Principesa Maria, Principele Carol și Principesa Elsaveta, delegații universităților străine, ofițerii misiunilor militare și dnii miniștri, au vizitat biblioteca și laboratoarele dela Universitate.

*

Solemnitatea a luat sfârșit la orele 12. La plecare mulțimea a făcut Suveranului o nouă manifestare de simpatie, izbucnind în urale și ovațiuni entusiaste.

Audiența studenților la M. S. Regele.

M. S. Regele a primit aseară la orele 6 în audiență delegația studenților, compusă din dnii C. N. Ifrim, G. Florea și I. Marcu din partea Centrului studentesc, V. Isăcescu din partea studenților din Bucovina, C. Bușacu delegatul studenților Macedoneni și H. Halipa din partea studenților din Basarabia.

Audiența a durat o jumătate de oră. Delegația a prezentat Suveranului omagiile de adâncă venerație și nețărmurit devotament în numele studențimei.

M. S. Regele s'a interesat în deaproape de viața studenților ieșeni.

Cu această ocazie delegația a prezentat M. S. Regelui statutul Căminului studentesc solicitând totodată intervenția și sprijinul Suveranului pentru ca fondul de 300.000 lei votat pentru ridicarea monumentului Unirei, să fie destinat căminului studentesc, care să poată asigura pe viitor existența unui număr de studenți lipsiți de mijloacele necesare pentru a-și face studiile.

M. S. Regele a fost viu impresionat de această inițiativă, și a făgăduit delegației studentești, că va face tot ceace va putea.

Audiția muzicală de aseară.

La audiția muzicală care a avut loc aseară la orele 9, la reședința Regală, au participat aproape vr'o 300 invitați, printre cari dnii:

Virgil Arion, Al. Popovici și Dr. Tiron, profesori universitari; Al. Marghiloman, C. C. Arion, Delavrancea, Mitropolitul Moldovei, general Lambrino, D. Greceanu, C. Negruț, Teodor Nica, directorul Băncii Naționale din București, V. Beiu, senator de Huși, general Telleman, căpitan Telleman, prefect de Fălciu, Diamandy deputat, Mavrocordat, dr.-ii Daniel, Anghel, Zosim, căpitan Urseanu, prefectul județului Botoșani, Filostrat, prefect și Dr. Peride, prefect de Vaslui.

Au concertat: d-șoara Cella Delavrancea, dnii Dinicu, Enescu, d-șoara Minianu și D. Teodorescu, profesor al Conservatorului din Iași.

— Pe dta, nene Iancule, trebuie să te coste mult vizitele acestea multe. Drept că și alte familii din localitate mai primesc vizite, dar rar. Dta însă....

— Eu zilnic, întrerupse nenea Iancu. Da, asta-i drept. Mă costă mult. Ce credeți dumneavoastră?

— Așa vre-o trei mii de coroane, zise vis-a-viul.

— Trei mii! D'apoi trei mii sunt numai toaletele nevestei. Trebuie, în fața atâtor persoane ilustre, să se prezinte cum se cade. D'apoi dulceața, d'apoi șampania?

— Și șampanie? întrebă cel din dreapta.

— Ho-ho, dumneavoastră nu știți nimic. Tai-nele audiențelor sunt multe și mari. Zi zece mii de coroane la an, și-ai zis puțin. Dar asta la mine nu nseamnă nimic. Eu profit din fiecare vizită. Cunosc oameni, cunoscu împrejurări, și sfaturile cari le dau, har Domnului, văd că încep a avea care de care rezultat. În „Universul”, „Minnerva”, „Adevărul” pe cari le abonez, văd că se

sustin din când în când idei pornite dela mine. Idei regeneratoare, și asta mi-e suprema mulțumire a vieții.

În vremea aceasta pe stradă sbârână un automobil, lăsând în urmă-i nurași alburii cu miros de benzină.

— Sfinte Doamne, ăștia iar la mine se duc, zise nenea Iancu, ridicându-se de-odată, și pornind fără să plătească. Apoi din ușe: „Mi-se pare că i-am recunoscut. Mi-se pare că-i secretarul din ministerul cultelor”. Și dispăru. Cei patru rîdeau cu lacrimi.

— Săracu nenea, are să fnebunească de tot de mai vin multe automobile în vara asta la noi, zise fostul vis-à-viu.

Iancu Parotă trăiește din pensie mică ce i-o îngăduie fosta lui slujbă, și dintr'o idee fixă: toate automobilele cari vin să cerceteze localitatea, pentru el vin. Atâta a tot dorit să intre și în casa lui domnii mari cari se plimbă în mașina aceea pufăitoare, încât acum crede că cheltuiește

zece mii de coroane la an, când întreaga lui pensie e două mii.

Are abonate cele trei gazete de cari a pomenit, și cetind multele distincții, crede că i-s'a dat și lui „Bene merenti”. Ori unde ar fi, e de ajuns să-i spui: Nene Iancule, mi-se pare c'am văzut un automobil, și numai decât aleargă în ruptul capului acasă. La plimbare cea mai bună distracție și-o află să cerceteze urmele cari lasă roțile îndrăcitelor mașini. Și, dacă trece mașina pe lângă el, el salută adânc.

— Cine-s? îl întreabă cineva.

— Niște cunoscuți. Au fost la mine. Niciodată nu uită să pomenească de un deputat, ori fost ministru.

Lumea-i cunoaște slăbiciunea, și-l lasă să se bucură și să se simtă fericit.

Înainte nevestei însă nu pomenește niciodată de automobile și vizite.

Centrul Capitalei:
Stațiune de tramvai
electric, 10 minute
dela gara de nord
și sud. — 80 camere
mobile modern.

La 1 August s'a deschis
Otelul Edison

Budapest, VII., Hársfa-utca 59 (colțul stradei Király).

Proprietar: POLLÁK JÓZSEF.

Apaduct de apă caldă
și rece, încălzire cen-
trală, luminat electric.
Serviciu bun. Conver-
sație în toate limbile
moderne. — Prețul ca-
merei dela 3 C. în sus.

Plecarea Suveranilor din Iași.

Plecarea familiei regale a fost hotărâtă pe ieri, Vineri, la orele 5 după amiază.

Vorbirea profesorului univ. din Viena Swoboda.

(In traducerea corespondentului nostru special).

Luând naștere dintr'o nobilă și viguroasă sete de cultură, Universitatea din Iași își serbează azi în plină tinerețe jubileul de aur: o tinerețe fericită, căci întâiele ei decenii de viață științifică s'au scurs în vremea marilor progrese meto-dice și a acelor descoperiri care desleagă în zeci de ani probleme pentru veacuri întregi. De aceea Universitatea ce va serba în curând semestrul său al o mie și o sutelea, trimite astăzi salutul său către sora ei ce-i drept mai tânără, dar nu numai egal îndreptățită cu privire la țintele ei științifice, ci și egală în aspirațiuni și însemnată de succese bogate.

În mod intuitiv ne-am convins în zilele acestea câtă însemnată are o Universitate pentru orașul în care se află și pentru întreaga sa țară, când nu pierde contactul cu poporul. De aceea luăm, și noi cu dragă inimă parte la imnul de serbătorire care cuprinde azi toate straturile sociale ale națiunii Dvoastră.

Se zice că Austria e inima Europei, iar Viena, inima acestei inimi. Din Viena aceasta dară trimitem azi salutul nostru izvorât din adâncul sufletului către națiunea românească, prietină nouă, a cărei cultură originală nu ne-a rămas străină, — asemenea, precum Dunărea noastră poartă cu orice val al ei dela Vidobona până la Camuntum salutul unor tradițiuni de aceeași vechime până la țârmul unde vechiul fluviu viu răspânditor de cultură se varsă în vecimea mare.

Privind din țara noastră spre a Domniilor voastre, ne ridicăm ochii cu adâncă venerație la Suveranul D-voastră, amicul Impăratului nostru. Numele Carmen Sylva e cunoscut și admirat cu însuflețire pretutindeni unde bate o inimă pentru frumos — și în cazul acesta să-mi fie îngăduită gradațiunea — și pentru bine.

Având aceleași sentimente și aceleași ideale ca Dvoastră, alma mater Rudolfina trimite magnificenței voastre, domnule rector, onorațiilor domni colegi și studențimei, nădejdea mândră a României, adresa de felicitare, — și mă simt foarte onorat a putea fi eu interpretul urărilor ei de bine.

Războiul italo-turc.

Știrea despre învingerea unor vase turce asupra vaselor italienești înaintea Tripolisului n'a fost încă confirmată. Se crede că lupta nici n'ar fi avut loc.

Eveniment mai important al zilei de astăzi este răspunsul puterilor la cererea Turciei de a interveni.

Puterile au adus la cunoștința Porței, că abstau dela orice amestec diplomatic și dă sfatul, ca Poarta să înceapă singură tratativele cu Italia, în vederea încheierii armistițiului. Tot odată se spune în notă, că Turcia să-și reducă pretensiunile, deoarece Italia nici nu vrea să știe de suzeranitatea Sultanului asupra Tripolitaniei.

Nota marilor puteri a fost primită cu mare nemulțumire de cercurile politice. Mai ales comitetul tinerilor turci aruncă vină guvernului, că a supus țara unei astfel de înjosiri.

În urma agitației desfășurate de tinerii Turci, se așteaptă noi complicații.

Mihail Cogălniceanu.

Cuvântarea rostită la desvălirea monumentului lui la Iași de N. Iorga.

Sunt oameni mai presus de orice laudă — și acesta e unul.

Sunt personalități cari nu mai trebuie caracterizate, căci ele trăiesc întregi în conștiința publică — și Mihail Cogălniceanu e printre aceștia. Mihail al luminii, el a venit, a luminat, a încălzit și a rămas, pe când Mihail al săbiei a venit, a luminat, a strălucit, s'a dus.

Un singur lucru trebuie amintit în ziua plății unei vechi datorii de recunoștință pietate, pe care Iașul intelectual poate fi mândru că a înțeles-o cel dintâi, dând un mare exemplu celorlalte orașe ale țării care n'au recunoscut în el pe cel mai mare om politic, fără coroană pe frunte, pe care l-a dat României modernă: că în această minte mare s'a ivit întâi, luminoasă, ideea necesității de viață a unei desăvârșite unități culturale a neamului întreg peste toate hotarele de stat peste hotarele de clasă și de prejudecăți și a unei desăvârșite unități legale, sociale și morale a tuturor Românilor din această țară.

Spre această unitate măreață de concepție era îndreptat prin unitatea de înalt ordin a vieții sale sufletești: a fost unul din puținii cari au simțit numai numele de cultură și politică se cuprind numai manifestări cu înfățișare deosebită a celeiș puteri, o energie națională, de elementară putere sufletească, ridicându-se către neatarnare în Stat, către originalitate în cultură, către o deplină dreptate în societate, căreia o unitate, tot mai desăvârșită, tot mai deplină în împărăția faptelor, ea și în împărăția gândurilor.

Acest bronz va vorbi, va vedea, va porunci și îndrepta.

Pe tinerii ce intră în acest lăcaș al luminii îi va îndemna cu glas tare să caute în el înainte de toate taina puterii sufletești cu moștenire de isprăvi și gânduri a strămoșilor, încrederea în sine care face, dintr'o convingere o luptă.

Profesorilor, acest profesor mai mare decât noi toți în străduințele noastre, fiindcă a fost cel dintâi care dintr'o catedră a învățământului a făcut un amvon de ideal, le va spune, arătându-le așezământul al cărui inspirator plin de rivnă a fost: grăbiți pasul, căci drum înainte este destul și alte veacuri pripesc din urmă un avânt aprig, nemilos.

Bărbatului politic, ispitit prea adeseori, în puterea lui, să creadă că a isprăvit ceea ce abia începuse și să se poată mândri cu ceea ce a făcut nu el, ci vremea, îi va porunci să urmărească mai sârguincios marea operă de dreptate care pe urma lui întârzie și firea de deplină săvârșire a căreia îl răzămă între noi ca un suflet dureros ce se sbate.

Și, mut pentru aceia care nu fac parte în neamul pentru care și-a cheltuit toate silințele, el va găsi o vorbă bună pentru fiecare din mulțimea țărănească nedreptățită și înălțată de dânsul, asigurându-i că, oricât de grele ar fi vremile pentru cel mic și sărac, binecuvântarea cerului se va revărsa din nou asupra acestui neam vrednic de dânsa, prin evlavie, muncă și suferință și prin fapta unei societăți patriotice și conștiente condusă de vre-un om. Având ca moștenire gândul lui, firea română își va avea dreptul întreg pentru pace și fericirea țării care i-a fost dragă. Atunci, și dacă cerul ar sta negru deasupra și un vânt aspru de iarnă ar cutreera câmpiile, pe fruntea omului de geniu care a știut, a prevăzut și a luptat, se va coborî o caldă rază de soare și bronzul va zâmbi.

Statuia lui Cogălniceanu aici trebuie să fie, deasupra Universității. Pornită dela cultura românească, opera lui se întoarce la cultura românească. Ideile lui însuflețesc astăzi o nouă epocă de consolidare și expansiune politică. Atunci el va fi iarăși al partidului care va realiza un nou ideal; până atunci, despărțit odată cu încheierea vieții sale de partidul în care a lucrat un timp oarecare, el rămâne cu gândul său înalt în lumea curată a ideilor, în templul alb al amintirilor, care nu sunt ale nimănui altuia decât ale nației întregi. El e al nostru al tuturor, și suntem cu toții ai lui, ai idealului care din el s'a revărsat în sufletele noastre și în numele lui va birui.

Scrisori din București.

Serbările dela Iași și dascălii ardeleni. — Un bust al lui Aug. Laurian. — Noul local al Academiei. — Arme în contra propagandei străine.

București, 13 Octombrie v.

În magistratul său discurs ținut la Academie, d. N. Iorga a arătat meritele, pe cari dascălii ardeleni și le-au câștigat pentru cultura românească. Numele muncitor a fost pomenit cu entuziasmu și modeste muncitori a fost pomenit cu entuziasmu ocazia serbărilor jubilaro dela Iași. Având însă în vedere stăruința și dragostea lor nemărginită pentru tot ce este al acestui popor, având în vedere lupta ce au dus-o pentru recunoașterea latinității noastre, ideile înălțătoare, de cari au fost conduși, putem face observarea că nu s'a stăruit destul asupra foloaselor, pe cari activitatea lor le-a adus.

Ar fi trebuit poate să se accentueze că cei cari au aruncat primele raze de lumină binecuvântată au fost ei, modeștii dascăli din Ardeal, cari n'au rîvnit nici după averi, nici după onoruri, ci s'au simțit fericiți că pot vedea cum poporul în serviciul căruia și-au închinat viața, se ridica din noaptea în care îl cufundase robia intelectuală a fanariotismului perfid, corupt. Se ridică demn și mândru, cerindu-și locul ce i-se cuvine între popoarele lumii. Când va apare istoricul Universității acesteia, se va vedea că nu este pagină, care să nu fie ilustrată cu numele unui dascăl ardelen, care volt lîngă piedecile puse de străinii dușmani desveltării noastre naționale, a avut să înfrunte multe ori și cu frații de aici ajuns în rătăcire.

Ar fi fost foarte de dorit ca, cu ocazia serbărilor dela Iași să se insiste mai mult asupra acestor apostoli, ca să vadă și să știe și străinii că la cultura pe care azi o avem au contribuit cu activitatea lor Români din toate părțile și că cei cari s'au arătat mai iubitori de lumină au fost cine știe. Poate așa a fost mai bine. Poate așa s'a procedat mai în conformitate cu spiritul de care acei oameni au fost conduși o viață întreagă. Ei au fost modești, au lucrat în tăcere, s'au bucurat în tăcere de triumful ideilor lor.

Nici odată n'au iubit sgomotul. Și poate și acolo, în lumea lor de azi se vor fi bucurat, văzând că nu se face prea multă vorbă în jurul numelui lor, față de care au avut o singură preocupare: Aceia de a l' păstra cinstit.

Și iată acum un grup de foști elevi ai dascălului ardelen Aug. Laurian și-au adus aminte de cel ce le-a îndrumat mai întâi privirile spre culmile senine ale idealului. Au deschis o listă de subscripție și au adunat o sumă destul de frumoasă, cu care i-au ridicat un bust. Desvălirea bustului se va face la 26 Octombrie, în curtea liceului sf. Sava, unde neuitatul Laurian a funcționat ca profesor.

Bustul este așezat într'un loc ferit de sgomotul pe care Laurian l-a urit toată viața lui. Bustul este modest, după cum modest a fost acela pe al cărui chip ni-l reprezintă. Cu ocazia desvălirii bustului lui Laurian se va publica o broșură festivă, care va cuprinde datele asupra vieții și activității lui. Foștii lui elevi vor publica aici amintiri personale despre dânsul, aprecieri și cugetări prinse din lecțiunile lui. Iată una dintre frumoasele cugetări publicate de un fost elev al său:

„În cartea vieții, fiecăruia din noi i-se rezervă un loc.

Vina e a noastră dacă, pe pagina pe care ușurința vieții noastre a lăsat-o albă, alții conținut să scrie ceea ce nu le-a încăput în spațiul rezervat lor”.

Iată cum un alt elev al lui îl caracterizează pe acest neuitat luptător al culturii naționale:

„Simbolul cinstei, al modestiei, al înțelepciunii și al jertfei de sine pentru binele obștesc, bustul lui D. Aug. Laurian va înfăptui deapururi, acolo unde este așezat, înălțimea cugetării omenești.

Agerimea minții lui care cerceta problemele sociale până în adâncurile cele mai nepătrunse, spiritul lui de o cultură aleasă și vastă, euge-

tător profund, lumînat și încălzit de focul celui mai înalt patriotism, profesor ilustru ale cărui învățăminte au ridicat și au făcut să strălucească ca nici odată catedra de filosofie a unui liceu, ziarist neîntrecut, D. Aug. Laurian, „cu stilul său impecabil pe care îl da o cultură aleasă, cu logica sa profesională de filosof care intrase în toate tainele dialectice, cu temperamentul său așezat și cumpănit” a scris articole cari au rămas adevărate modele de logică și estetică pentru ziariști.

Vor fi frământat mulți, până la el, aluatul cunoștințelor omenești și multe frumseți vor fi ieșit la iveală din frământarea iscusită; nu vom mai avea însă multă vreme artist, care să ne lase moștenire podoabele pe cari ni-le-a lăsat D. Aug. Laurian”.

Aducerea aminte a foștilor elevi ai lui Laurian de dascălul lor, cinstirea memoriei lui în așa fel nu le poate servi decât spre cinstea lor, iar sămănătorilor luminei și adevărului spre îndemn și încurajare.

Desvoltarea la care a ajuns biblioteca Academiei române, grație spiritului, cu care această bibliotecă a fost și este condusă, a făcut ca actualul local să nu mai poată cuprinde în încăperile lui toate volumele și tot materialul de inclinație de care înalta instituție dispune.

În ultimele ei ședințe, Academia a discutat chestia clădirii unui nou local, întocmit după toate cerințele moderne, cu săli mai spațioase atât pentru lectură, cât și pentru cărți, mape și manuscrise, al căror număr crește pe zi ce merge, și în cari se păstrează dovezile unui trecut atât de sbuciumat și așa de bogat în suflete mari. S'a luat hotărîrea ca să se înceapă cât mai curînd clădirea noului local. La cheltuielile necesare statul va contribui cu suma de trei milioane de lei. După cum se afirmă, guvernul va depune un proiect de lege, cerînd ca Camera să aloce trei milioane pentru localul Academiei. Lucrările noului palat vor dura șase ani de zile. Inaugurarea lui se va face la 1918. Punerea pietrei fundamentale va avea loc îndată ce Corpurile legiuitoare vor vota suma cerută. Planurile noului palat au fost întocmite definitiv.

Interesul pentru cultura națională crește tot mai mult. Societățile înființate anume spre acest scop desvoltă o activitate cât se poate de multă-mitoare. Una dintre societățile cele mai active de acest fel este societatea ortodoxă a femeilor, despre care de altfel a mai fost vorba și care ar trebui să servească de model tuturor societăților înființate de femei.

Formată într'un timp când propaganda străină năzuia la instreținerea sufletelor tinere dela legea strămoșească, această societate a înțeles că numai o educație națională religioasă solidă poate paraliza acțiunea streinilor. O educație, care să se înceapă din cea mai fragedă vîrstă. Astfel anul trecut a înființat trei școli froebeliane, iar anul acesta s'a înființat a patra școală de acest fel, a cărei inaugurare a avut loc ieri în fața unui public ales. Serbarea a fost prezidată de dna Zoe Rimniceanu, care în cuvinte calde a mulțumit celor cari au dat sprijinul societății pentru ași putea ajunge frumosul scop. A promis că activitatea societății va continua în acest senz, că în curînd se vor înființa în toate cartierele grădini de copii, iar anul viitor societatea va deschide o mare școală de fete. Iată calea cea mai bună de a lupta în contra oricărei propagande.

Correspondent.

Povestiri de femei.

— Gânduri de toamnă. —

Se ofilesc întristați cei din urmă trandafiri... Cad frunzele... și ce frumoasă e toată învălmășeala asta desordonată a naturii duios întristată, în pregătirile de plecarea a maestrilor ei cîntăreți... Ce poem de culori ideale și ce simfonie dulce în freacă îndurerat și tainic al frunzișului ce șoptește tremurător cel din urmă rămas bun, așa de fermecător îngănat, de ciripitul neastămpărat și vesel a celor ce pleacă... spre alte zări senine...

În colțisoarele uitate ale grădinilor cotropite de mulțimea nebună a frunzelor hoinare, adie un sfios parfum amărui... înfloresc tufănelele. O, albele floricele triste ale toamnei, cu ce surisuri palide sunt întâmpinate și ce fără de urmă au rămas triumfătoare iradiere de fericire tinerească, cari au scaldat aceleaș priviri, ce au salutat cu cât extaz! ghiociei primăverei...

Acum, povestea tristă a veșnicei nestatorniciei firești și omenești, cîntată în poemul emoționant al toamnei, în duioșia lui mișcătoare, ne atinge păticia cea mai delicată a sufletului, și 'n adâncul ființelor noastre sensitive, vibrația coardei acesteia sensibile, tremură un ecou dureros, aproape jalnic. E presimțirea crudă a unei suferințe ce trăiește totdeauna în noi, înăbușită însă sub noianul simțămîntelor tinerești în sbuciumarea căror n'avam vreme să ne aducem aminte, de ceea ce trebuie să se întîmple odată.

Poezia tristă a zilelor de toamnă ne-o trezește, încet și blînd, ca un suris îndoielnic, între ris și plîns. Raza soarelui arzînd înflăcărat ca 'n miezul verei, stingîndu-se răcită dintr'odată, un cîntec întîrziat, ciripit în fugă pe o creangă ruginie, murmurul unui părăiaș, miresme de flori adiînd cu o ultimă putere, frumuseți ce te mai amăgesc o clipă și încearcă încă iluzia unor bucurii la care nu vrei să renunți, întreg decorul acesta atrăgător al unor splendori ce nu mai atîrnă decât de un fir de păr, te ademenesc și vrei să crezi un moment că stăpînești încă mulțumirile ce ți-au inseninat atâtea zile. Dar amurgul plin de umbre în care vrei plîndind departe, departe, în pacea lor măreață, îți închide inima, — și ai vrea să mai găsești încă puterea să surzi, dar pare că mai curînd îți vine să plîngi.

Și doruri vagi încep să se frămînte 'n suflet... dor de ducă, de alte lumi și alte orizonturi. Dor de pribegie, dor de mîrire, dor de plăceri și ambiții noauă.

Fiorii toamnei ce se strecoară 'n suflet cu acele furișări de melancolie, ce-ți negurează zilele, nemulțumit de tine și de lumea întreagă.

Pe urma strălucirilor ce pier, în întunecul ce se abate, vrei să aprinzi flăcări și lumini noi. Și avânturi nebănuite vin să te ademenească, cu ispite aprinse în nebunia clipelor când nu știi bine ce vrei. Câte planuri îndrăznețe, câte năluci amăgitoare, nu iau ființă din frământarea nedeslușită a luptei acesteia sufletesti, ce se abate așa în firea omului, aceluși care nu știe ce vag și periculos ce vine totdeauna între vară și toamnă.

Dar ce departe sunt închipuirile acelea de energie nouă cu care te prinzi atunci să cucerești „pămîntul făgăduinței” de îndrăzneala nesfrîntată a pornirilor primăvărâtece, când puterile și îndemnul-ți sunt asemenea razelor ce se încălzesc din ce în ce mai tare.

Ce deosebire mare între înviorarea și vioiciunea ce agită mulțimea sburdalnică în alergările pare-că fără de grije, ale zilelor de primăvară și frământarea abătută a frunților posomorite 'n gânduri, ce urmăresc, ai zice, nu știu ce probleme nedeslegate ale fericirii umane.

Da, e grija brutală a zilei de mîne ce apare, tristă și amenințătoare, pe fondul sombru al toamnei poetice și frumoase. Sunt preocupările existenței cari se întesc mai mult ca ori cînd și înăspresc firile omenești, ca și vremea, în lupta aprigă în care fiecare se aruncă și mai cu îndărjire.

Vin zilele de cîntărire a muncii cu balanța de nemulțumiri, descurajeri și lăcomii, teama ori bucuria sălbatecă a succesului, cu ceasurile de uitare, când o-

mul e așa de puțin în firea naturii și așa de mult în tr'aceea a animalului. Cu preocuparea de sine. Ah, niciodată nu ne gîndim așa de mult numai la propria noastră ființă, ca de acum înainte.

Haine, hrană, bucurii, plăceri, belșug, tuturora ne trebuie. Și ce de alergături, cîntă bătaie de cap. Gîndiți-vă, numai moda, moda de toamnă, ah, câte crize de nervi.

Fericiți cei ce se mulțumesc cu puțin.

Cîrdurile de rîndunele ce se pierd în zările depărtate, frunzele ce mor, le întunecă și sufletul lor, dar nu e suspinul poetic al dorului de călătorii, nici visurile de mîrire, e grija amară a coșului de pîne și a unei vetre calde.

Săracii? Ah, da, a lor trebuie să fie împărăția cerului.
Sultânica.

Cronică din Paris.

Urmările furtului Giocondei. — Activitatea aviației militare: Accidentul aviatorului Beaumont. — Inaugurarea monumentului dnei de Sévigné. — O piesă a dnei Rosemon de Rostand. — Un mic erou. — Prudența lui Henry Bernstein. — Mișcare contra antimilitariștilor.

Paris, 11 Octomvrie.

Dar Gioconda? Ea-mi zîmbește din rama ei, în fața mesei mele de scris și ironia privirii ei par-că îmi spune că nu și-a făcut niciodată iluzie asupra ușurinței cu care uităm noi, oamenii, evenimentele cele mai însemnate. Ei! nu, portretul Monei Lisa nu s'a regăsit încă; cine știe în câți zeci de ani i-se va da de urmă. Ni-se asigură că numără detectivi colindă țări și mări întru căutarea tabloului lui Leonardo, dar noi știm că în afară de romanele polițienești, detectivii triumfează foarte rar. Până una alta d. Pujalet, noul administrator al muzeului Luvrului, își urmează opera sa de reorganizare. Și d. Pujalet dovedește într'adevăr, că este un administrator de carieră, căpitanul trecut al vazăi la fațada muzeului cari nu figurau de fel în bogatul muzeu; ele zăcuseră prin podul palatului, în prada celei mai vinovate uitări. Și cea dintâi grijă a noului administrator a fost să străbată în lung și în lat toate încăperile faimosului labirint. D. Pujalet a avut nevoie, pentru a vizita întreg palatul Luvrului de cinci zile încheiate. El a parcurs în acest timp nu puțin de 327 de Kilometri și a urcat și scoborit nu mai puțin de 82. 724 de trepte. Activul funcționar a făcut cu acest prilej descoperiri foarte interesante: o mulțime de coridoare și de uși secrete, număroase carceri ascunse și, mai ales, alcoovuri uitate de Dumnezeu și de oameni, învăluite în cea mai mare taină și în fața căroră d. Pujalet a rămas visător... Căci ele evocau în mîntea sa atâtea scene de amor, atâtea intrigi ascunse ale curtenilor din jurul regilor Franței, cari au fost odată tineri, scilipitori, viteji și galanți și ale căror trupuri sunt poate azi imprăștiate în colbul pe care-l răscolim în mersul nostru, cu atîta nepăsare!

...În orașul Reims se continuă fără încetare concursul de aeroplane de tip militar. O activitate nobilă îi stăpînește pe toți constructorii aviatori ai Franței. Experimentele de până astăzi au dat cele mai frumoase rezultate. Problema este de a se construi cât mai echilibrate și solide și cari să poată ridica cât mai multe greutateți; ținta autorităților militare fiind de a-i însărcina pe aviaori în timp de război de a răspîndi bombe și grenade deasupra armatelor inamice. După cum vedeți, întrebuintarea aeroplanelor în război a trecut dela defensivă la ofensivă cea mai înverșunată. Toți piloții faimoși ai Franței experimentează zilnic pe câmpia de aviație dela Reims. Beaumont, Védrières, Tabuteau, Viart etc. sboară regulat sub cerul brumos de Octomvrie,

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

intercând aparatele Blériot, Farman, Moran etc. Cu acest prilej am avut să deplorăm un accident în care Beaumont, ofițerul de marină atât de popular, eroul circuitului european, a fost rănit. Din fericire, rănilor lui nu vor avea urmări grave. Știrea accidentului lui a stârnit în Franța multă emoțiune, căci Beaumont este fără îndoială cel mai cult, cel mai brav și cel mai chibzuit aviator al acestei țări.

...Săptămâna aceasta s'a inaugurat în orașelul breton Vitré statuia distinselor scriitoare, care a fost dna de Sévigné. În numele Academiei franceze a vorbit d. Paul Deschanel. Solemnitatea asta a readus-o în discuție pe scriitoarea atâtor pagini superbe, pe femeia care reprezintă cu cea mai subtilă strălucire, secolul de grație al lui Ludovic XIV. Cu prilejul acesta am recitat câteva din scrisorile dnei de Sévigné, și am fost încântat de gingășia, de spiritul, de scânteierea stilului ei. Dintre toate femeile cari au purtat între degetele lor condeiul de scriitor, eu cred că dna de Sévigné este cea mai talentată, fiindcă ea a rămas femeie și în operele ei, necăutând niciodată a se incurca în chestiuni de filosofie transcendentă sau în sentințe de o emfatică morală. Operele dnei de Sévigné sunt făcute numai din grație și din bun simț. Celebra femeie vorbea cum gândea și scria întocmai după cum vorbea, fără nici un efort. În scrisorile ei retrăiesc admirabil personajele cari roiau în jurul marelui rege, cu spiritul, cu eleganța, cu ironia lor fină și de multe ori așa de parfumată. Dar nu odată s'a ridicat dna de Sévigné la pateticul cel mai nobil și cel mai pur, nu odată emoțiunea pe care o stârnește în noi poate fi socotită ca cea mai înaltă valoare artistică din partea ei. În acest caz, recitiți scrisoarea în care ea descrie fiicea sa, dna de Grignan, moartea marelui Tureune. Acestea sunt pagini cari vor rămânea nemuritoare în literatura franceză.

...Fiindcă a venit vorba de scriitoare cari și în operele lor își păstrează dulceața și grația lor femeiască, fără a le prefăce în migăloase silințe de a moraliza, nu e rău să pomenesc de dna Rosemon de Rostand, soția ilustrului autor al „Cyrano de Bergerac”. Este incontestabil că dna Rostand e una din cele mai distinse poete din ziua de azi. Poeziile ei sunt manifestarea cea mai curată a unui suflet pur și frumos, a celui mai grațios suflet femeesc. În curînd se va reprezenta la teatrul Gymnase o piesă scrisă de dna Rosemon de Rostand în colaborare cu junele Maurice Rostand. Va fi cel dintâi exemplu al unei colaborări literare între o mamă cu fiul ei. Bucuria cu care parizienii așteaptă această piesă, e însă ușor întunecată tocmai din faptul acestei colaborări. Căci, dacă dna Rostand are mult talent, fiul ei, dimpotrivă nu are talent de fel. Faima lui ca poet o datorește pur și simplu prestigiului de a purta numele de Rostand, ilustrat de distincții săi părinți. Afară de aceasta, Maurice Rostand s'a făcut insuportabil poporului parisian prin snobismul imbecil și pretențios pe care-l afișează, nu odată cu cea mai nesuferită impertinență. Piesa de care am pomenit mai sus, va avea titlul „Un bon petit diable”. Vă voi da seama, după reprezentație, de valoarea ei și de succesul ce-l va avea.

...Și acum, un simplu fapt divers, care va ilustra odată mai mult incomparabilul eroism al strengarului parizian, pe care Victor Hugo l'a immortalizat prin neuitatul său Gavroche. „Un mic telegrafist de 12 ani, sau mai bine zis un purtător velocipedist de scrisori pneumatice, trecea în fuga bicicletei lui, ca să ducă o telegramă la o adresă oarecare. Pe drum caucineul roților a lunecat pe noroi și micul slujbaş a căzut de pe velociped în mersul repede al mașinei. El și-a sfărîmat craniul de pavaj. După un leșin de câteva minute, copilul se ridică de jos, și în vreme ce un farmacist îi pansa craniul spintecat, sfātuindu-l să intre numai decât la spital, căci rana era gravă, micul telegrafist drept răspuns, arată telegrama pe care o ținea în mână. Apoi, încălecă iar pe bicicletă și merse să predea telegrama la adresa ei. După ce-și

făcu datoria, el se târi cu mare greutate până la spital, unde muri pe la asfințitul soarelui, în urma grozavei răni ce-și făcuse. Parizienii i-au făcut o înmormântare grandioasă.

...Evreul Henry Bernstein, care a suscitât atâta scandal în Paris, cu prilejul reprezentării piesei sale „Après moi” la Comedia franceză, se știe că a fost huiduit de parizieni, în calitatea sa de dezertor. V'am scris la timp că piesa lui a fost interzisă de opinia publică de a se juca pe scena Casei lui Molière, din pricina cinismului cu care d. Bernstein se lăudase odinioară că a fugit de serviciul militar. Azi citesc că autorul dramatic a cerut să facă din nou armata, insistând asupra dorinței lui de a fi încorporat într'un corp combatant, în infanterie sau în artilerie bunăoară. Foarte mulți parizieni, în curăția sufletului lor, își închipuiesc că numai patriotismul i-ar fi ridicat dlui Henry Bernstein această purtare. Dar ei se înșală. Noua atitudine a scriitorului dovedește cel mult prudența pe care i-a inspirat-o spiritul său semitic. D. Bernstein nu-și face serviciul militar decât din pur interes. El și-a spus desigur că ori-câtă vreme va fi alipit de numele său epitetul dezonorat de dezertor, succesul său la Comedia franceză va fi imposibil. De aceea a cerut reintegrarea sa în armată, dată fiind aparenta frumsețe a gestului său.

...Apropos de armată... Știți dtră ce s'a întâmplat zilele trecute la Paris? Cea mai minunată și eficientă mișcare în potruva antimilitarismului, mișcare cu atât mai delicioasă, cu cât a pornit în mod spontan din mijlocul mulțimei. Doi conscriși se plimbau mai alaltăeri pe marile bulevarde, voioși că au fost înrolați în serviciul patriei. Deodată, ei se opresc în fața magazinelor unui croitor vestit, în fața cărora era expusă o caricatură, nevinovată în fond, a mai multor înalte personaje militare. Conscrișii noștri au intrat într'o furie teribilă. Ei au spart geamurile au sfâșiat caricatura și au protestat cu violență împotriva ori-cărei ironii privitoare la armată. Dar gestul lor nu s'a înregistrat acum protestări de aciași violență în potruva detractorilor armatei, protestări de o semnificativă spontaneitate. Iată, după mine, cel mai bun leac împotriva stupidei mișcări a antimilitariștilor. Autoritățile s'au arătat până acum neputincioase în ale strivi — și cel mai bun polițist în acest caz e publicul. Ceea-ce s'a dovedit. Atât e de adevărat că dacă pildele rele găsesc imitatori, apoi și cele bune nu sunt mai puțin molipsitoare.

C. R. B.

Invitare la abonament.

Incepând cu 1 Octomvrie, un nou cvar-tal, rugăm pe onorații abonați, cărora li-a expirat abonamentul, să binevoiască a grăbi cu reînnoirea lui la vreme.

Apelăm totodată la acei onorați restanțieri, cari au cerut amânare până la acest termen să binevoiască a-și achita datoriile lor, căci administrația nu e în poziție a le mai putea acorda nouă amânări.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	— — — —	28.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	14.— cor.
pe 1/4 an	— — — —	7.— cor.
pe 1 lună	— — — —	2.40 cor.

In România:

pe un an	— — — —	40.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	20.— cor.

Administrația.

Acordarea drepturilor politice în Dobrogea.

Primum următoarele:

Tulcea, 27 Septemvrie 1911.

Domnule Director,

Ca continuare la scrisoarea ce V'am adresat-o în ziua de 23 Septemvrie, și pentru a dovedi cu fapte publicului cetitor al „Tribunei” că Comisiunea, instituită în Tulcea, pentru arondarea drepturilor politice locuitorilor dobrogeni, nu i-se poate aduce nici una din acușările ce s'au publicat de corespondentul d-v. din București în ziarul d-v. din 13/26 Septemvrie, Vă rog a publica că numărul cererilor primite de Comisiunea din județul Tulcea, pentru a fi înscrși în listele electorale, a fost 32.570. din aceste cereri au fost admise 31.055 și respinse 1425.

I. Admiși pe naționalități.

Români veniți din Moldova și din Muntenia 4111. Români veniți din Transilvania 1587. Români veniți din Basarabia 874. Român veniți din Macedonia 81.

II. Admiși din vechii locuitori dobrogeni.

1. Români 17.655. 2. Bulgari 2450. 3. Ruși 835. 4. Lipoveni 1418. 5. Țigani 44. 6. Sârbi 2. 7. Găgăuți 187. 8. Muntenegreni 1. 9. Greci 70. 10. Germani 497. 11. Francezi 5. 12. Italieni 4. 13. Polonezi 4. 14. Turci 864. 15. Tătari 160. 16. Armeni 109. 17. Evrei 97. Totalul admișilor e de 31.055.

Respiși.

Români din Moldova și din Muntenia conțestați și respinși pe motiv că nu locuiesc în Dobrogea 43, Bulgari 480, Ruși 155, Lipoveni 52, Evrei 466 (Aici e focul cel mare), Sârbi 4, Greci 114, Găgăuți 4, Unguri 1, Albanezi 3, Boemi 2, Turci 13, Tătari 3, Armeni 13, Necunoscuți (fără a-și da naționalitatea) 18. Totalul respinșilor 1425.

Din cele arătate mai sus, cred, Domnule Director, că sunt în drept și cu mine împreună toți bunii Români să susținem cu toată tăria că Comisiunea n'a comis nici un păcat național și în toate a procedat bine și legal.

Ori care Român, ori de unde ar fi el, e dator să recunoască și să mărturisească cu o vie mulțămire sufletească că Comisiunea din județul Tulcea, compusă din dl președinte D. V. Buzdugan, consilier la Curtea de Apel din Galați, și din dnii membri Aurel Dimitrescu, Petre Sfetcu și I. C. Athanasiu, a fost la înălțimea ei și, în lucrările sale, a fost condusă de simțământul de dreptate și și-a iubit în adevăr țara și neamul.

Doresc ca și în viitor și în toate operele noastre naționale să avem Români cu dor de neam și de țară cum a fost dl Dimitrie Buzdugan și colegii săi în Comisiunea pentru acordarea drepturilor politice în Dobrogea.

Sper Domnule Director, că îmi veți publica cuprinsul acestei scrisori, dacă nu tot cel puțin în parte și Vă rog etc.

Ioan Russu.

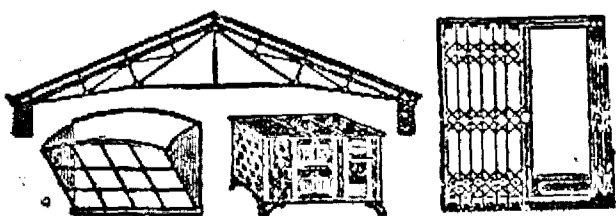
Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburile interne, de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

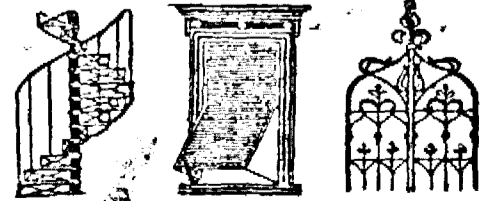
Strada Petőfi (lângă gimnaziu) Nr. 10.
Consultanți: 11—12 ore a. m. și 1/2 3—5 ore p. m.

Szántó Dezső Nagyvárad, Szt. János-u. 25.
Iăcătuși pentru edificii.

Telefon 491. ————— Telefon 491.

Primul magazin Industrial de rolete de lemn din
Oradea-Mare. — Atelier de ferărie. —

INFORMAȚII.

ARAD, 14 Octomvre n. 1911.

Oameni, cari se retrag.

Retragerea, în viața politică, e un gest pentru care e nevoie de forța personalităților superioare. Fără această forță, nu este demnitate în retragere. Cine n'are această forță nu părăsește nici odată scena vieții politice, ci continuă a se svârcoli înainte, uneori prin insus comical situației sale tocmai din câmpul advers, unde esafă, poate ajuta unei cauze. Câtă forță, și, să recunoaștem, frumșetă era de pildă, în exilul benevol al contelui Tisza, după căderea sa dela putere, și ce folos nu-i aduce, chiar politiceii sale, de pildă un Polónyi, care nu-i în stare să se retragă. Ceva din impresia acestei demnități îi face la noi izolațiunea mult glăsuitoare, în care stă d. Mihai. Dar n'a încercat, ne aducem aminte, mai an primăvară, să se retragă d. Suciuc? De giaba, n'a putut.

D. Goldiș publicase, ne aducem iarăși aminte, astă toamnă, după ce organizase complotul dela Vas, o declarație în „Drapelul”, celebra formulă „nu-s acasă” pentru lupta între frați. Era un gest pentru cei ce nu știu că tocmai d-sa provocase lupta între frați. Nu trecu însă decât câteva zile și cine era a casa la adunarea din Budapesta pentru lupta între frați? — d. Goldiș. Când a plecat din Arad la faimoasa ședință, tutora le spunea aici tragicul situației din care el și-a tras neștrămutată hotărâre: se retrage! Două zile în urmă, cine se întorcea ca un gladiator din Budapesta, cu „Românul” în protap? — d. Goldiș.

Și, așa, la nesfârșit. Oamenii, posibil să fie chiar bine intenționați, dar de giaba, nu e de ajuns atât. Cu atât isbutești, cel mult să dovedești o desăvârșită lipsă de simț pentru ridicol, ca d. Suciuc, care și publicase și o broșură, ca să fie întru totul în stil, își luase rămas bun dela toată lumea, ca în urmă, văzând că nu'l oprește nimeni, să revină singur, în mai puțin de două săptămâni iar la sfânta luptă... Organizația — era acum

acum nu cere ca să se retragă cu un gest de frunțași să se retragă din politică. Doamne ferește! Frunțași trebuie să stea la post.

Suntem cei dintâi să recunoaștem, că sunt încă necesari, prea necesari. Vechea mentalitate, vechiul tipic, vechile moravuri nu sunt încă destul de putrede, destul de compromise, ca să se poată renunța de acum la serviciul lor. O, nu, azi sunt încă indispensabile, chiar pentru triumful zilei de mâine. Dar, să nu spună că se retrag. Căci de aci pot naște încercături. Să nu'i ia poza asta de oameni mari. Căci nu sunt dintre aceia cari s'ar putea retrage, ci niște bieți muritori năcăjiți, ca altă lume, cu nevoile, și ambițiile lor, la cari

nu pot renunța. Astfel s'ar putea ca lumea, luând niste vorbe mari drept realitate, să ne judece după aceste „mărimi”, și atunci micile comedii ar înceta de a fi chiar de tot nevinovate.

— Banchetul „Ligei Culturale“.

Ni-s'annunță din Iași: La otelul Traian s'a servit un mare banchet oferit de d-nii Virgil Arion și N. Iorga domnilor delegați ai Universităților străine, a studenților bucovineni și studenților din Iași reprezentați prin o delegație. Acest banchet a avut un caracter neaoș românesc, servindu-se numai mâncări românești.

Ospățul a fost prezidat de d. A. D. Xenopol, înconjurat de toți reprezentanții universităților străine.

S'au ținut toaste foarte însuflețite de profesori și studenți.

D. N. Iorga, a pronunțat un strălucit discurs în cinstea dlui Friedwagner, profesor universitar din Frankfurt pe Main.

Au luat cuvântul toți d-nii profesori. Fermecători au fost indeosebi d-nii Friedwagner din Frankfurt și Jarnik din Praga. Vorbind amândoi numai românește, cel dintâi bea pentru d. Nicolae Iorga „cel mai mare bărbat al țării Românești”, iar d. Jarnik pentru „Liga Culturală”. A fost interesantă cuvântarea bătrânului profesor dela Praga prin aceea că, vrând să arate studenților izbânda la care poate ajunge cineva când, deși fiind cât de sărac are talent, curaj și voință, își descrie propria-i viață e tânăr studios. „Sunt fiu de țesător: prin munca și voința mea, înlăturând atâtea neplăceri, am putut deveni profesor universitar”. Și încheiând în

românească bucovino-ardelenească, zice: „ridic paharul meu pentru curaj, che fere curaj nu merge!” Mai toastează d-nii Xenopol pentru Rege, d. Bărbulescu pentru Jarnik, A. C. Cuza pentru Swoboda și Saghiu, Benedetto de Luca pentru Iorga și Xenopol, Saghiu pentru Xenopol etc.

Domnișoarele studente ca o delicată atenție față de profesorii oaspeți străini au dăruit d-nului Friedwagner un com-

plect costum național, d-nii Jarnik și Swoboda câte un serviciu de ciai lucrat iarăși în motive naționale și d-lor de Martonne și Waldayer câte o pungă și o batistă națională.

— **Moartea subită a procurorului Gh. Drăgănescu, din Galați.** Din Galați primim următoarea veste dureroasă: Justițiabilii și asistenții din sala de ședințe a secției a II-a a tribunalului local au fost azi martorii unei morți dureroase și impresionante. După ce procurorul de secție, Gh. Drăgănescu, își terminase rechizitorul în unul din procese, și luase loc pe fotoliu ascultând replica apărării, a fost cuprins deodată de o gravă indispoziție și în câteva minute cu tot ajutorul dat, a încetat din viață.

Moartea a provocat o mare consternație în întreg tribunalul.

Gh. Drăgănescu, originar dela noi, frate cu d. Drăgănescu, tovarășul marelui case de comerț Drăgănescu & Bunea din Galați, era om tânăr, abia împlinise vârsta de 35 ani, om de inimă, care urmărea cu multă dragoste luptele naționale de acasă.

Era însurat abea de un an, iar acum trei zile devenise tată. Prin alianță era cumnat cu d. Sădoveanu, valorosul scriitor și Director al Teatrului Național din Iași.

Era membru în comitetul pentru ridicarea monumentului lui Eminescu. După Gh. Orleanu, e al doilea care dispăre înainte de a-și vedea înfăptuită opera.

Trimitem, adânc îndurerăți, întristatei familii, expresia celor mai profunde condoleanțe.

— **Deschiderea stagiunii din Craiova.** Ni-s'annunță din Craiova: Deschiderea stagiunii dramatice a Teatrului Național din Craiova, va avea loc la 6 Octomvre.

La deschidere va lua parte și d. C. C. Arion, profesor universitar.

— **În jurul morții profesorului Agura.** Ni-s'annunță din Iași: Moartea năpraznică a profesorului Agura, a provocat o vie consternație în toate straturile societății. M. Sa Regele a trimis prin aghiotantul său o frumoasă coroană, care a fost depusă pe cosciugul regretatului profesor. Agura a fost institutor în Iași, precum și ministru al instrucțiunii în Bulgaria. Coincidență foarte curioasă că Agura a murit tocmai în odaia în care a locuit ca student. Corpul neînsuflețit al lui Agura, fiind îmbălsămat, a fost depus într'un frumos sieriu și așezat în biserica Buna-

Leon Tolstol.

130

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Până la mijlocul drumului, gândurile lui Rostow se întorsese îndărăt, la escadronul lui dar după ce făcu jumătate de cale, el începu să se întrebe cu neliniște, cum își va regăsi familia. După ce se sărută cu cei de acasă, Nicolae începu să se obișnuiască cu ai lui. Tatăl și mama sa erau aceiași, numai că mai îmbătrâniseră puțin.

Sonia călca în al douăzecilea an. Ea nu se făcuse mai frumoasă și nu făgăduia nimic mai mult; dela sosirea lui Nicolae ea era numai dragoste și fericire și această iubire sigură, neclintită, exersa asupra lui Nicolae o influență bună. Petia și Natașa îl uimira și mai mult pe Nicolae. Petia era deja un băețandru de treizece ani, frumos, vesel și spiritual de șagălnic.

Nicolae o privi lung pe Natașa, fără a-și putea ține risul.

— Nu mai ești aceeași! îi zise el.

— M'am făcut mai urită?

— Dimpotrivă! Dar ce port ai! O prințesă...

Ea îi povesti romanul ei cu prințul Andrei și îi arătă cea din urmă scrisoare a lui.

— Îți pare bine de aceasta, Nicolae?

— Sunt foarte mulțumit. Este un om excelent. Îl iubești mult?

— Cum să-ți spun, răspunse Natașa. Știu că nu există om mai bun decât dânsul și mă simt fericită.

Nicolae nu-i ascunse Natașei nemulțumirea sa pentru anularea căsătoriei ei. Tinăra fată se supără și îi arătă toate inconvenientele la cari ar fi dat naștere faptul că ea ar fi intrat în familia prințului Andrei, împotriva voinței bătrânului Bolkonsky.

— Dar tu nu înțelegi asta, nu înțelegi, nu înțelegi, exclamă ea.

Nicolae tăcu, dar în sufletului lui găsea că ea nu avea de fel aerul unei logodnice despărțită de acela pe care-l iubea. Ea era egală, calmă și veselă ca altă dată. Aceasta îl surprindea pe fratele ei, căruia nu-i venea să creadă că soarta Natașei era hotărâtă. Nicolae n'o văzuse niciodată laolaltă cu prințul Andrei.

Într'o zi, pe când vorbea cu mama lui despre căsătoria Natașei, el văzu cu uimire și cu satisfacție că și bătrâna contesă se îndoaia în sufletul ei de desnodământul acestei logodne.

— El scrie, zise ea arătând o scrisoare a prințului Andrei, cu acel sentiment de neplăcere tainică pe care mai toate mamele le simt cu privire la fericirea matrimonială a fiicei lor — el scrie că nu se va întoarce la noi înainte de luna Decemvrie. Ce-l poate reține un timp atât de lung? Sănătatea lui? E cam slăbuț. Natașa e veselă, aceste sunt cele mai din urmă zile de fată mare pe care le trăiește: dar eu știu că ea suferă ori de câte ori primește scrisoare dela el... Și cu toate astea, dacă vrea Dumnezeu, toate se vor sfârși cu bine. El este un bărbat excelent.

LII.

În primele săptămâni după întoarcerea sa, Nicolae se arătă serios și cam plictisit. Nu-i plăcea să se ocupe cu stupidele afaceri ale moșiei pentru cari îl convocase mama sa. În sfârșit, pentru a se desbăra cât mai curind de acest bucluc el intră a treia zi după sosirea sa și

fără a fi spus nimănuia nimic, în cabinetul lui Mitinka, căruia îi ceru cu sprincenile încruntate și cu aerul ne-mulțumit, ca să-i predea „toate socotelile moșiei”. Ce erau „toate aceste socoteli”? Nicolae nu le știa mai bine decât Mitinka, care-l primi palid și uluit. Regularea socotelilor nu ținu multă vreme. Logofetii cari așteptau în anticameră auziră cu spaimă și nu fără oarecare mulțumire, vocea tinărului conte care se umfla și devenia din ce în ce mai furioasă și care strigă la urmă aceste cuvinte:

— Tălharule, ingrătă creatură, am să te ucid ca pe un câne, hoțule!

Apoi toți acești oameni văzuseră cum tinărul conte roșu la față și cu ochii injectați de sânge, ieși din cabinet ținându-l pe Mitinka de gât și dându-i pe la spate lovituri grozave pe picioarele și cu gennunchi.

— Ieși afară! Să nu te mai vad aici!

Apoi Nicolae intră găfâind în camera sa.

Contesa, care află din gura cameristelor ei ce se întâmplase, se simțea pe de-o parte mulțumită de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, dar se întreba pe de altă parte, ce influență va avea această scenă asupra fiului ei. Ea se apropiă de mai multe ori și pe vârf de degetelor de ușa camerei lui Nicolae și ascultă cum dânsul fuma cu turbare o pipă după cealaltă.

A doua zi bătrînul conte îl luă pe fiul său de-o parte și îi zise cu un zimbet timid:

— Știi tu, dragul meu, că n'ai avut dreptate să te superi: Mitinka mi-a povestit totul.

„Știam eu bine că nu mă pricep de loc în aceste afaceri deoate” gândi Nicolae.

— Te-ai mîniat fiindcă n'ai însemnat cele 700 de ruble; dar ele erau înscrise pe partea cealaltă și tu n'ai întors la a doua pagină.

— Papa, e o canalie, un hoț, sunt sigur de aceasta,

Vestire. S'au depus numeroase coroane pe coșciug. Familia fiind înștiințată, i-se așteaptă soseirea pentru a se lua dispozițiuni, în vederea transportării rămășițelor pământești la Sofia.

Cu câteva ore înainte de a muri, Agura a primit însemnul „Ordinul Coroanei României”, ce i-s'a oferit de Majestatea Sa Regele, cu prilejul serbărilor universitare.

Trista veste a fost adusă telegrafic la cunoștința guvernului din Sofia de d. C. C. Arion prin următoarea telegramă adresată ministerului instrucției din Sofia:

Am durerea de a vă anunța că profesorul Agura, delegat al Universității din Sofia la serbările Universității din Iași, a încetat subit din viață eri seară. Adâncă simpatie pe care defunctul o exprimase în numele Universității din Sofia, în ajunul chiar al morții sale, pentru România unde și-a făcut studiile, fac încă și mai vii regretele noastre pentru această moarte neașteptată și prematură.

Rog pe Excelența Voastră să primească expresiunea adâncilor mele condolețe și s'o împărtășească și Universității din Sofia, la al cărei doliu Universitățile din România iau o vie parte.

Agura s'a născut în Belgrad dintr'o familie bulgară burgheză.

La 1866 dânsul a venit la Iași unde a urmat cursurile seminarului Veniamin dela Socola. Elev excelent, el a fost invitat odată la masă de principele Carol care vizitase școala. După terminarea cursurilor seminarului, Agura a urmat pe acelea ale facultății de litere unde a avut de profesor pe d. Maiorescu. A concurat împreună cu Petre Râșcanu la catedra de istorie dela seminar. Reușind al doilea a fost numit la 1871 profesor de istorie la liceul din Botoșani. La 1872 sub ministerul dlui Maiorescu a fost numit revizor școlar la Iași și Vaslui. Apoi a trecut la Belgrad unde a fost numit profesor de istorie. În timpul războiului ruso-turc a trecut în Bulgaria. La 1880 a fost numit profesor de istorie la Filipopol iar la 1889 la înființarea Universității din Sofia profesor la acea Universitate. A fost unul din întimii prietenii de Battenberg sub care a fost numit și ministru al instrucției. El era însurat cu o bulgăroaică din Zimnicea cu care are trei copii. Dacă corpul nu va putea fi transportat la Sofia deoarece Agura este sărac, el va fi înmormântat la Iași pe socoteala ministerului de instrucție.

— **Incendiu în Șerghiș.** Din Șerghiș (Bihor) ni-se scrie, că la 9 Oct. st. n. pe la 4 ore dimineața s'a iscat un puternic incendiu, care a adus ruina la 7 familii românești. Casele și rodul adunat în șuri au fost complet nimicite. Nenorocii au ră-

mas în urma acestui incendiu, în mijlocul drumului, trăind din ajutorul sătenilor. Iarna este aproape și adăpost nou e greu să-și facă, fiind poporul sărac.

Se cere ajutorul marelui public românesc.

— **Un grav accident de automobil în Arad.** Un grav accident de automobil s'a întâmplat azi în Arad. Un automobil de piață al garajului din Arad, a călcat la un colț de stradă, pe avocatul *Dr. Priegl István*, unul dintre cei mai de seamă membrii ai baroului local. Rănitul a fost transportat la spital. Starea lui e foarte gravă. Accidentul a produs mare senzație, căci *Dr. Priegl*, vice-președinte al partidului kossuthist din localitate, era totodată și un membru considerat al elitei ungurești aradane.

— **„Flacăra”.** Din București ni-se scrie: La 22 Oct. va apare în București o mare revistă de răspândire a literaturii românești bune. Această revistă, — la care vor colabora toți scriitorii noștri de seamă, atât din țară cât și de peste hotară, — va fi condusă de d. Constantin Banu, fost deputat, directorul ziarului „Viitorul”.

Revista va fi intitulată „Flacăra” și se va vinde numai cu 10 bani numărul în toată țara.

— **Date statistice pe pe luna August.** Biroul statistic publică următoarele date de pe luna August:

Natalitate și mortalitate. — Numărul natalităților din luna August, a anului acestuia, arată o decreștere de 901, față de numărul natalităților din aceeași lună, anul trecut. Mortalitatea s'a ridicat cu 4696 așa că starea finală prezintă decreștere de 5597.

Mortalitatea a bătuit mai ales în ținutul de dincoace de Tisa. Cauza multelor boli contagioase, alimentele de mizeria mare a populației. După comitate, comitatul Heves ia locul întâi, (35.0), iar după orașe Zomborul (30.1).

Imigrarea a dat numărul de 651 oameni.

Emigrări. — În această lună s'au estradat 8094 de pașapoarte, — dintre cari 5198 cu destinația spre America. Restul

în parte covârșitoare pentru România și Germania. Au emigrat însă numai 3579 de persoane. Se vede că ceilalți n'au avut mijloace. La America au plecat 2844.

S'au reîntors din diferite țări, 2242 persoane, rămânând astfel o pierdere de 1337 cetățeni.

Căsătorii. — Singure căsătoriile arată o urcare considerabilă, ajungând cifra de 8565. Diferența anului trecut este de 1165.

Incendii. — Au fost 2310 de cazuri în 1642 comune, nimicind averea la 5093 de persoane. Paguba s'a evaluat la 11,653,936 coroane.

— **Furia poporului.** Din o corespondență ce ni-s'a trimis din părțile Branului, aflăm cu părere de rău, că învățătorul Nicolae Boșiu din Predeal a ajuns în conflict cu locuitorii comunei din pricina competențelor sale învățătoresci. n-vățătorul zice, că și-a formulat pretenziunile sale pe baza legii, cerând d. e. relut de cuartir 200 cor., deși el din comună fiind avea casă proprie, iar poporul i-a oferit sau cuartir în natură, sau relut în bani, corăspunzător împrejurărilor locale. Învățătorul însă n'a primit ofertul și n'a ascultat nici sfaturile binevoitorilor săi, ci a apelat la forurile administrative purtând oamenii pe la judecățile civile, prin ce le-a cauzat supărări și spese zadarnice. Acestor neînțelegeri, se zice, a căzut jertfă învățătorul. Niște răufăcători au dat foc și i-au pricinuit a pagubă de peste 6000 coroane. Desaprobăm cu toată hotărârea astfel de fapte necreștinești, dar tot-odată sfătuim pe învățătorii noștri să nu ducă lucrurile la extrem, ci să se poarte față de popor cu mai multă bunăvoință.

— **Alte date statistice.** Numărul copiilor, cari nu merg la școală, deși sunt obligați, este mai mare în comitatul Maramureș 34,890, după-care vine Pest-Pilis, 24,216, Bihorul 24,178 și Hunedoara 20,856.

— **Un indoit dezastru din America.** Din New-york vine știrea unui dezastru îngrozitor care s'a descărcat asupra statelor Nord-Carolina și Sore omorând aproape cinci mii de oameni. De a lungul litoralului s'a descărcat un ciclon cu o putere elementară secundat de un puternic cutremur de pământ. Toate porturile au fost încate și corăbile ancorate înghițite de valuri. Patru orașe au fost distruse complet, iar de sub ruine s'au scos 600 de oameni. Pagubele pricinuite se urcă la sume fabuloase.

dar dacă nu-ți place dtale, nu mă voi mai amesteca în treabă.

— Nu, amicul meu, te rog să-ți vezi de afacerile tale; eu îmbătrinesc....

Contele era tulburat; simțea că el administrase rău proprietatea soției lui și că era vinovat față de copii lui, dar nu știa cum să îndrepteze ce a stricat.

— Nu, tată, iartă-mă dacă ți-am dispăcut; eu nu mă pricep în treburile astea. „Lua-i-ar dracul pe moșii ăștia, și bani și afacerile lor” gândi Nicolae. Și din ziua aceea nu se mai amestecă în administrația moșiei.

Odată numai, contesa îi ceru un sfat cu privire la o poliță a Anei Mikhailowna, prin care aceasta recunostea un împrumut de două mii de ruble.

— Mă întrebi ce să faci? zise Nicolae. Ei bine! eu n'o iubesc pe Ana Mikhailowna, și nu-l iubesc nici pe Boris, dar ei au fost odinioară prietenii noștri. Așa că, uite! — și el rupse polița în mai multe bucăți. Actul acesta o făcu pe contesa să plângă de bucurie.

După scena aceasta Nicolae nu mai pomeni nici o singură dată de afaceri, ci începu să organizeze cu ardoare o vânătoare bătută, așa cum organiza adese ori cu multă pasiune familia Rostow.

LIII.

Contele Iliia Andreievici renunțase la demnitatea de mareșal al nobleței, din cauza marilor cheltuieli ce-l costa acest titlu onorific: cu toate acestea starea afacerilor lui nu se îmbunătăți câtus de puțin.

Nicolae și Natașa remarcă adeseori convorbiri neliniștite și misterioase între părinții lor și îi auzeau vorbind de vânzarea apropiată a celor mai bogate case ale lor și o parte din proprietățile ce le aveau în împrejurimile Moscovei.

Contele Rostow, ne mai fiind mareșal al nobleței, nu mai era ținut să dea recepții grandioase și viața la Otradnoe era mai liniștită ca înainte vreme. Cu toate acestea, casa boierească și dependințele ei erau pline de lume; mai mult de douăzeci de persoane luau loc în fiecare zi în jurul mesei. Cea mai mare parte din conmeseni erau considerați ca făcând parte din familie. Astfel erau muzicianul Dinnler și soția sa, maestrul de dans Vogel și familia acestuia, dsoara Beloff, o fată bătrână care seșea în casa Rostowilor cea mai mare parte a anului, institutorii lui Petia, foștii institutori ai tinerelor fete, și o mulțime de lume cari găseau mai avantajos să trăiască pe socoteala contelui decât

pe a lor proprie.

Recepțiunile erau mai puțin dese și mai puțin somptuoase ca altă dată, dar viața familiei era aceeași, și contele și contesa nu o puteau concepe altfel. Mereu același echipaj de vânătoare, mărit încă din cauza lui Nicolae, mereu cincizeci de cai și cincizeci de vizitii în grajduri, mereu darurile bogate împărțite la zile mari și la bancheturi la cari participa întreg districtul; în sfârșit, aceleș erau partidele de whist și de boston cu care ocazii contele își descoperea neîncetat jocul de cărți, lăsând astfel pe vecinii săi să-i câștige sute de ruble, iar jucătorii considerau partidele de cărți dela contele Rostow ca pe cel mai bun venit al lor. Așa că, bătrînul conte simțea că se înămoleşte din ce în ce mai adânc și cu toate încercările lui de a închide ochii în fața ruinei ce-l amenința, el nu se putea împiedeca de-aș spune că ea devenea inevitabilă.

Inima iubitoare a contesei presimțea prea bine ruina care-i pândea pe copii ei; ea nu-l acuza pe contele, pricepând că el nu se putea schimba, dar încerca în toate chipurile să îmbunătățească situațiunea. Din punctul ei de vedere, ea avea un singur gând: să-i găsească lui Nicolae o soție bogată. Partida aceasta

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

— **Atentat contra Regelui Italiei?** Ziarul „Belair“ publică știrea, că în contra regelui Victor Emanuel s'a plănuț un atentat, care în urma descoperirii nu s'a putut săvârși. Anume lângă lina ferată Neapol-Roma, pe care călătorea regele, venind dela Neapol, unde a ținut revista trupelor ce plecaser la Tripolis, — au fost descoperiți patru indivizi, înarmați cu puști cari se pare că voiau să comită atentat asupra regelui. Luându-i în urmărire o patrulă de soldați acești necunoscuți au deschis foc asupra următorilor. Soldații au răspuns deasemenea prin împușcături, rănind pe unul dintre ei. Rănitul a fost dus la secție. Nu se știe încă pozitiv dacă este vorba despre planul unui atentat, căci nu este exclusă posibilitatea ca cei surprinși de soldați, să fie niște hoți de codru, cari așteptau victime.

— **Profesorii germani contra jurământului antimodernismului.** Din Drezda se anunță: Congresul profesorilor germani, ce se ține la Drezda a adus următoarea moțiune contra jurământului, aerut de Papa: „Acei membrii ai corporațiilor academice, cari au depus jurământul antimodernist, nu pot fi mai departe membrii acestei societăți, deoarece prin fapta lor s'au îndepărtat de orice cunoaștere independentă a adevărului și de convingerea lor științifică. Astfel și-au pierdut dreptul de a împlini postul de onoare al cercetătorilor independenți.

— **Confiscarea memoriilor doamnei Toselli.** Din Agram se anunță, că procurorul de acolo, a ordonat confiscarea memoriilor doamnei Toselli. Memoriile au adus și unele amănunte din viața casei eHabsburg, a căror publicare se vedea a îndemnat pe procuror să confişte cartea.

— **O nouă invenție.** Una dintre cele mai de seamă invenții tehnice ale anului trecut a fost o luntre automată care se poate cârmui dela distanță. Invenția e a învățătorului Hirth din Nürnberg și a făcut experiențe încă anul trecut atât la Berlin cât și în orașul său băștinaș, înregistrând rezultate pe deplin satisfăcătoare. Încurajat de aceste experiențe a plecat acum cu invenția s'oa arate și celorlalte state, iar acum e la Viena unde Dumineca viitoare va face evoluții pe un braț al Dunării. La aceste experiențe afară de public vor lua parte și mai mulți membrii marcanți din statul ungar al armatei.

— **Scriitorii și fauna.** Scriitorii cei mai mari au făcut greșeli înspăimântătoare cât privește fauna și flora agrestă. În general sunt ignoranți în această materie. Cum nu trăesc decât în oraș descripțiile lor rustice uneori cad în ridicol.

La Fontaine, deși se plimba prin păduri și câmpii, comise mari greșeli de store naturală.

De pildă îl pune pe un miel să spuie când venise să bea la un izvor:

— Sug încă la mamă.

pecare o ținea contesa, era Iulia Kuraghin pe care o cunoștea de când era copilă și care, prin moartea fratelui ei, devenise o moștenitoare bogată. Contesa scrisese dnei Kuraghin, la Moscova, pentru a-i propune căsătoria fiului ei cu fiica acesteia, și primi un răspuns favorabil. Dna Kuraghin îi scrisese că ea vedea cu ochi buni acest proiect, dar că totul va depinde de sentimentele pe cari le va avea fiica ei pentru Nicolae, pe care îl invita să vie la Moscova.

De mai multe ori contesa zise fiului ei cu lacrimi în ochi că acum, după ce fiicele ei erau asigurate, singura ei dorință era să-l vadă pe Nicolae la casa lui, după care fapt ar muri liniștită. Altă dată, ea făcea elogiul lui Nicolae din întâmplare, sfătuiindu-l pe Nicolae să meargă la Moscova ca să petreacă serbătorile acolo. Nicolae ghicea unde țintea mama lui și într-o zi o rugă să-i vorbească pe față.

Ea îi mărturisi că singurul mijloc întru îmbunătățirea stărei lor materiale, era căsătoria lui Nicolae cu Iulia Kuraghin.

— În acest caz, dacă aș iubi o tină ră fată fără avere, mi-ați cere să-mi sacrific sentimentele și onoarea ca să pun mâna pe bani, răspunse el.

— Nu, nu m'ai înțeles, făcu contesa, neștiind cum să se justifice! Eu nu vreau decât fericirea ta, urmă ea — dar simțind că nu era sinceră și că explicațiile ei erau încurcate, se puse pe plâns.

— Mamă, nu plânge, ei spune-mi că aceasta e dorința d-tale, și îți voi sacrifica totul, până și sentimentele mele.

(Va urma)

Cinu nu știe că un miel neîntărcat nu bea la izvor.

Despre un șarpe La Fontaine scrie:

„L'insecte santillant cherche á se réunir“.

Ce curioasă insectă e șarpele!

El imaginează o scenă între furnică și greer în mijlocul ernii. Furnica și greerul mor de îndată ce se răcește vremea: numai larvele trăesc.

De asemeni Victor Hugo a scris în admirabila sa piesă Ruth et Booz:

„Un frais parfum sortait de touffes d'asphodiée“.

În cele douăsprezece picioare ale acestui alexandrin sunt două greșeli: asfodela e o plantă otrăvitoare, nici odată nu formează tufe; florile sale, de un galben-murdar, sunt absolut inodare.

Dar cuvântul asphodelle este așa de sonor și rimează așa de bine cu versul:

„Et Ruth ne savait pas ce que Die voullait d'elle“.

Zola într'un roman îi pune pe copii să prindă raci roses la malul mării. Raci când sunt vii au cu totul altă culoare decât când sunt fierți.

Octave Mirbeau, dimpotrivă, cunoștea ca un cultivator, fermier sau naturalist plantele și îi plăcea să-și bată joc de confrății săi scriitori.

Acum câțiva ani, în proprietatea sa de la Cormillesu-Vexin, plantase în jurul casei trandafiri și curechii.

Când venea vre-un prietin scriitor îl ducea pe la plantațiile lui.

Orașanul îi lauda trandafirii, apoi îl întreba:

— Cum se numește planta aceasta încântătoare, cu frumoase foi albastre, crețe, rășfrante, pe care roua a presurat o ploaie de diamante?

De sigur e o plantă adusă cu mari cheltuieli din America, Asia sau Africa, — căci îți plac lucrurile prețioase și puțin cunoscute.

— Acesta-i curechiu, riposta Mirbeau.

— Curechiu? întreabă mirat Parizianul.

Da, curechiu, curechiu, curechiu, repeta Mirbeau cu vehemență, curechiu de mâncare.

Și vizitatorul rămănea înmărmurit.

x **Németh și Király.** croitorie pentru domni Cluj, str. Kötö 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștufe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform model. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului iuridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

BIBLIOGRAFII.

Noua Revistă Română de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru, are următorul sumar:

Noutăți: Cuvintele M. S. Regelui la Iași. — Răsboiul italo-turc.

Chestiuni culturale: D. Drăghicescu: Influența filosofiei lui Bergson. — Dr. I. Duscian: Universitățile libere și universitățile populare în Rusia. — O. Tafrati: Lupta în jurul învățământului clasice în Franța.

Sociologie: I. Nisipeanu: Natura idealului.

Literatură: Oreste: Într'un câmp odată... — I. C. Decusară: Scriitori din Paris.

Cronica teatrală: Lazăr Cosma: Teatrul modern. Compania Dramatică Davila: Samson, piesă în patru acte de Henry Bernstein. — Leon Ferraru: Radovici în „Samson“ (cu o ilustrație).

Cronica științifică: Emanuel Grigoraș: Noutăți științifice: Tripoltania. — Catastrofa lui „Liberté“ și pulberea B. — O nouă cometă.

Insemnări: Îndrumarea naționalismului. — Urmasul lui Stolypin. — ...Larși Cubismul. — „Insemnările unui trecător“. — O scrisoare.

Revista revistelor: Le Mouvement Économique. — Viața Românească. — Revista Balcanică. — Tribuna Învățătorilor. — La Voce.

Memento.

ECONOMIE.

Memento.

Criza însoțirilor sătești din Bucovina.

Arad, 14 Octomvrie.

Cetim în ziarele din Austria vestea tristă, că centrala din Cernăuți a însoțirilor raiffeiseniane din Bucovina, ajunsă în gravă criză financiară încă din anul trecut, s'a prăbușit definitiv, îngropând sub ruinele ei toate băncile sătești bucovinene. O ultimă consfătuire pentru salvarea Centralei a avut loc zilele aceste la Cernăuți, sub prezidenția mitropolitului Vladimir Repta, participând toate căpeteniile bisericesti și toți deputații români. Consfătuirea a dat rezultatul negativ și foarte dureros că numita Centrală nu mai poate fi salvată și că, în consecință, falimentul trebuie declarat pe linia întreagă.

Autorul acestui dezastru economic al fraților noștri din Bucovina e, după cât cetitorii noștri știu, deputatul Florea Lupu. Acest om, utilizându-și legăturile politice personale ce avusese în Austria, a izbutit, spre nenorocul său, să obție creditul enorm, reclamat de proporțiile unei instituții economice atât de vaste, în special dela *Ustredni Banká Ceskych Sporitelén*, banca centrală a caselor de păstrare cehe. Mai puțin înzestrat însă cu o cultură economică specială și cu orientările largi, fără de cari nici o întreprindere economică nu poate să mai aibă perspectiva sigurei reușite, deputatul Florea Lupu, a angajat întreg capitalul străin în întreprinderi industriale, uitând că numai capitalul propriu poate să fie puterea oricărei întreprinderi de acest fel și mai încredințând, pe deasupra, soarta întreprinderilor unor oameni nepricepuți, cari nu puteau decât să se dea de mal, așa după cum le-au și dat — spre nenorocirea celor vre-o 30,000 de particulari, cari și-au legat existența materială de această întreprindere.

După cât știm noi, deputatul Florea Lupu s'a folosit prea mult de creditul străin, cu mult mai mult decât i-ar fi permis corecta înțelegere a normei financiare sănătoase, că numai proporționat capitalului propriu trebuie să uzezi de capitalul străin și mai ales în întreprinderile industriale, cari imobilează capitalul. Neținând seamă de condiția aceasta elementară a practicei economice, deputatul Florea Lupu a căzut jertfă diletantismului său financiar, — durere, distrugându-și în fața străinilor nu numai propriul său prestigiu, ci și pe acel al întregii populații românești bucovinene.

Bărbații noștri financiari au prevăzut de mult dezastrul, din Bucovina și regretă mult că prevederile lor au trebuit în mod fatal să se adeverească. Rămâne de-acum să ne alegem cu o mare învățătură pe urma acestui dezastru, prevenind în lupta noastră economică pretutindeni diletantismul, care nu se răzbună în nici un alt domeniu atât de fără de milă ca tocmai în domeniul economic.

Poșta Administrației.

Pamfiliu Băieșan, Bucium-Izbita. Am primit 7 cor. în sbonament.

Redactor responsabil: Iulia Giurgiu,
„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și rom.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«).

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Gluj—Kolozsvar.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și toffelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

La Librăria Tribuna să află de vânzare

A. MAIOR:

MAGDALENA.

Dramă în trei acte și în versuri (cu subiec din Biblie) à 3 coroane + 20 fileri porto.

Cele mai minunate manșoane, și cele mai moderne boauri se pot căpăta cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de blănării alui

MAYER MIKLÓS

Arad, Strada Kossuth 5.

(Casa proprie).

Tot acolo se primesc spre reparare tot felul de blănării fine cu — prețurile cele mai moderate. —

Atelier fotografic

cu antrè și o camera obscura este de a se **inchiria** în Aradul-nou, Strada Rákóczi Nr. 8, cea mai cercetată stradă. — Lămuriri în biroul central al baronei Nopcsa, Aradul-nou.

Vînzare ocazională de pământ.

În Bihor, depărtare de câți-va chlm. de stație, este de vîndut o moșie de lux de 900 holde ungurești, la care aparține și o vilă cu aranjament boieresc, zidită în mijlocul unui superb parc de 25 holde — cu totul în preț de 230.000 cor. — Lămuriri, cumpărătorilor cu intenții serioase dă: „Magyar házépítő és parcellázó bank. Budapest Szabadság-tér 5”. — Corespondența se cere să se facă în limba maghiară ori germană.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efectuează totfelul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,
avocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzut cu marca de scutire »S. Maria de Mariacell« pe cari poporul le numește »Picături de Mariacell, pentru stomac«, de 30 de ani s'au întrebuițat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect năntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, incuierea scaunului, șgirciuri de cap și de

stomac, greață, amețală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbinare, etc. Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

BRÁDY K. farmacie la „Regele Ungariei” în VIENNA, I. Fleischmarkt 1/4. FIȚI ATENȚII! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeți orice imitație.

! La Librăria Tribuna !
se află de vânzare !

Ioan Russu-Șirianu:

Schițe și nuvele inedite

à Cor. 1-50 plus 10 fileri porto.

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai bun decât

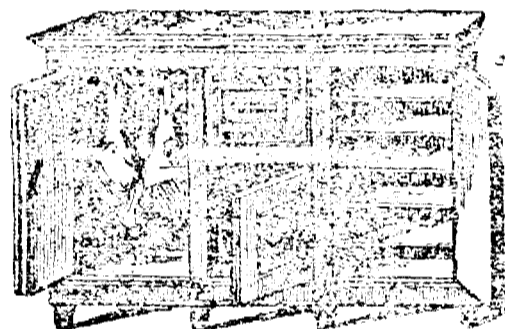
≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt multe imitații nereușite — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fileri.

Se capătă în ori-ce prăvălie.
Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«.

DERERA EDE

SUCCESSORUL LUI RADOCSAY
Timișoara-Getate, Piața Lendier 1

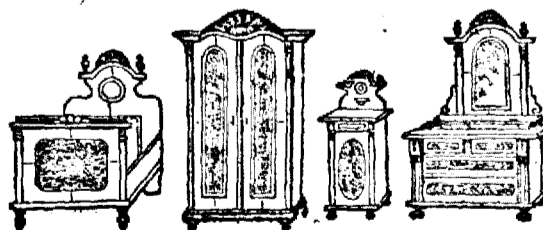

Mare depozit în dulape frigorifere, mașini pentru înghețată și unt, mase de bucatărie și spălat (patentate), aranjament de aluminiu pentru bucatării și unelte de aramă, tinichea și cu smalt. Depozit pentru meseriași Fabricații de mâna întâi pe lângă prețuri ieftine și fixe.

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenca și fotolii.

Mașinile de cusut pentru familie

sunt cele mai perfecte.

Cumpărați numai direct dela fabrică ori în chioscurile noastre, ori prin agenții firmei. Societatea pe acții de mașini de cusut

Singer Co

Arad, József Főherceg-ut 9. sz.
(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

☎ Telefon 218. ➡

- 1 păreche de ghetete tari, de toamnă, 10 C.
- 1 păreche de ghetete chevrau ori box fason american 13 C.
- 1 păreche de ghetete chevrau, box ori lack, calitate bună 17 C.

Se poate cumpăra la filiala fabricii de ghetete

MOSKOVITS

Arad, Piața Libertății No 18.

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia
Gyulafehérvár,

Recomandă în atenția Onoratului public magazinul său bogat asortat.

Serviciu prompt, prețuri ieftine, garanță deplină.

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD,

Strada Deák Ferencz Nr. 20/a.

Cu onoare încunostințez onor. public, că în branșa arhitectonică execut totfelul de întreprinderi de transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor. Cu planuri și bugete servesc la cerere. — Comande primesc atât din loc cât și din provincie. Prețurile-s foarte moderate.

Cu stimă:
Teodor Cioban

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garzon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, pianse se trimit oriunde pe lângă plătire cu bani gata, ori în condiții favorabile de plată. Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem volajeur pe speșele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7.
(Lângă primăria centrală.)

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în această branșă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaduce, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1910.		1911.	
25 Septembrie		17 Septembrie	24 Septembrie
ACTIV			
170 074 877	120 466 877 Rezerva metalică aur	160 437 142	222 505 190
272 530	49 608 000 » trate aur	61 958 000	222 395 142
117 265 567	Argint și diverse monete		300 740
30 067 525	Portofoliu român și străin		283 960
11 999 924	(*) Impr. pe ef. publice	7 662 000	173 117 752
14 720 535	» în cont curent	11 093 696	181 646 011
3 052 121	Efectele capitalului social		19 618 438
6 001 378	Efectele fondului de rezervă		18 755 696
718 289	» » amort. imob. și mașin. de imprim.		11 999 611
514 689	Imobile		11 999 611
114 666 420	Mobilier și mașini de imprimerie		17 756 077
29 731 693	Cheltuieli de administrațiune		17 725 577
51 278 754	Depozite libere		4 275 121
549 764 302	Conturi de valori		4 233 121
	Conturi curente.		6 034 171
			6 038 241
			743 747
			743 819
			542 243
			553 576
			118 542 862
			116 357 472
			26 219 284
			26 118 735
			53 622 041
			49 680 402
			655 277 280
			656 531 364
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
28 455 942	Fond de rezervă	30 461 694	30 541 614
4 278 430	Fondul amort. imobil. mobil. și mașin. imprim.	4 529 588	4 585 508
357 531 640	Bilete de bancă în circulațiune	455 075 070	458 179 170
2 341 543	Profit și Pierdere	2 446 952	2 446 952
1 148 692	Dobânzi și beneficii diverse	974 354	1 080 048
114 066 420	Depozit de retras	118 542 862	116 357 472
29 941 172	Conturi diverse, sold	31 246 766	31 340 600
549 764 302		655 277 280	656 531 364

Scomptul 5%.

*) Dobânda 5 1/2%

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agențură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

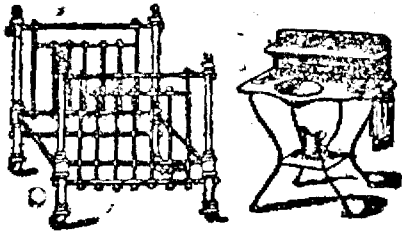
L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.

Telefon Nr. 847.

Garai Károly,

fabrică de mobile de fier, ARAD,

József főherceg-ut 11. colțul str. Karolina.

Lucrează mobile de aramă dela cele mai simple până la cele mai moderne, — expediție internațională în toate părțile lumii. Reprezentat în toate orașele mai mari din țară și străinătate.

Pentru sezonul de toamnă!

Recomand magazinul meu bogat asortat în

pălării

albituri, cravate și mițe

Mare asortiment în pălării de băieți pelângă prețuri fixe. Totodată recomand atelierul meu de blănărie pentru efectuarea a tofelul de lucrări ce cad în bransa aceasta pelângă prețuri moderate și serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Joan Bálint (János)

Timișoara-Fabric. Palatul orașănesc.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie. Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu înscrisiunea „JACOBI”.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericesti.

Inteziat la 1888

Telefon pentru comit. și oraș 498.

Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

în colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria»

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevotoare atât a preoților cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserică capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statuo

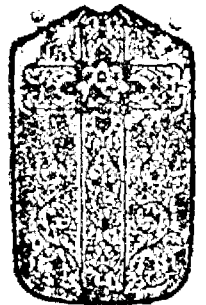
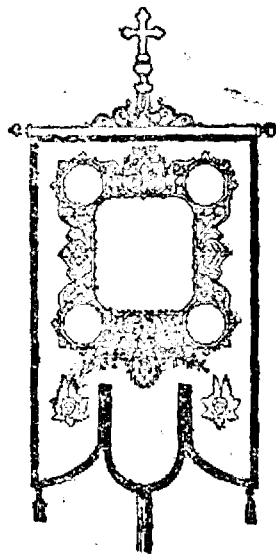
- sau altfel de adjusturi bisericesti -

tot astfel marele său asortiment pentru materiale

- necesare la formarea adjustărilor bisericesti. —

Pentru literările mele lau răspunderea.

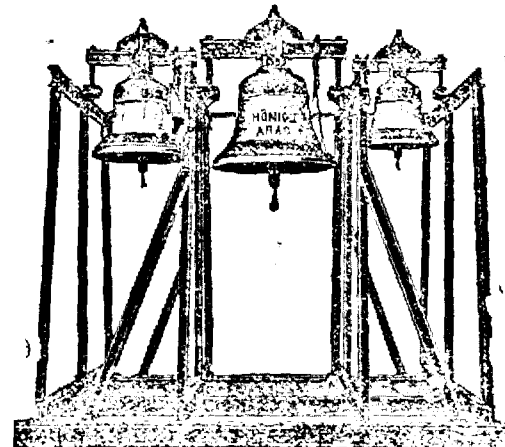
- Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

— Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință se trimit gratuit și porto franco.

Doamnelor!

Este în interesul D-voastră ca să vizitați salonul meu de pălării din Arad, Strada Salacz Nr. 1. catul II.

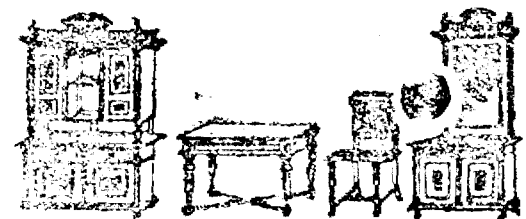
unde se poate cumpăta pălăriiile cele mai moderne, având depozit bogat asortat. Asigur pe stim. doamne de calitate bună și prețuri ieftine. Reparaturi se execută în timp scurt, conform cererei. — Rog sprijinul D-voastră

Maison Ritscher.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

simplar artistic pentru edificiil și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă literare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

UZINĂ ASORTATĂ CU

INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

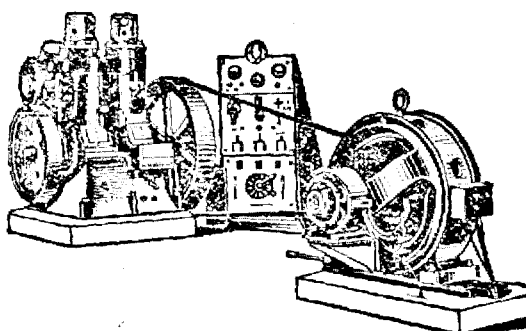
Motoare de olei b ut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptru benzi ă, gaz și gaz condensa

Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

Auspiciile inginerilor și prelliminarele de spese le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA”

soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice Budapest, VI., Gyár-u. 11|L. Telefon 84—64.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Înlătură petele galbene, bucele pricnuite de înfierbânteli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudref. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos. care acoperă încrețurile și e cu totul nesticăcioasă în culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor buretoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60, jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Ianer“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„Ianer“ vâpseală pentru păr pentru a colora în blond, brunet ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exchisă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer“ apă care face părul blond

Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ alui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 70.

Motoare șvedeze pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare
cu benzină,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole

Bpest, V., Alkotmány-u. 12.

Cereți catalog.

OH! DOAMNE!

Mă 'nădușe afurisita de tusa!

În contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR“ gyógytár
Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

SĂ ÎTRĂIASCĂ!

„Pastilele lui Egger“ m'au vindecat îngrabă!

Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojtek és Weisz. — În Győrök la farmacia: Masznik Dániel. — În M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszón: Füredi Ede örök.

Când creștin pe creștin se ajută pe Dzeu împ. umută

În atențiunea stimatei doamne române!

Vă rog, cereți pe o cartă postală mustre din diferite articli de modă și manufactură, diferite stoffe de haine mai moderne pentru costume (englezești și de Zsolna), ciucuri în ori și ce culoare pentru fuste, zefiruri fine, delainuri, grenadinuri, lüstere, satinuri, cretoane, pânză de Leinen pentru haine în toate colorile, șifoane, pânză curată (Rumburger). Cele mai moderne decorații pentru haine, danteluri etc. — Cravate, gulere, cămăși în asortiment bogat.

NICOLAE POPA, * LIPOVA, *
Strada Principală.

Două prăvălii, una de modă și una de manufactură pentru țărani.

Sprîjiniți pe comerciantul român!

Prima prăvălie românească în Lipova

Serviciu prompt și preturi moderate.

să se adreseze,

La NAGYENYED
Csm. Alsófehér

cine dorește a-și procura varietăți autentice de

POMI RODITORI

arbori pentru alee, plante de ornament conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, puieti, etc.

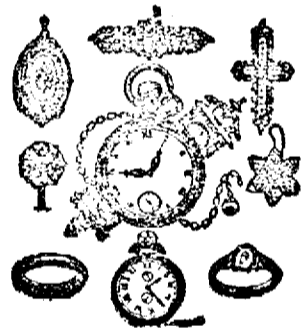
VIȚE ALTOITE

(calitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcini

(Catalog instructiv la cerere gratit).

FISCHER & Comp
POMI VITICULTURALE

Carol G. Sadler

ciasornicar
giuva ergin
și optic tu

Bestercze, Str. Spitalului 23.
(lângă „Hotelul Sahling“).

Mare magazin de:

ciasornice de buzunar
din aur argint și din nickel.

Orologe de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și

ochelari de

— Ratenow. —

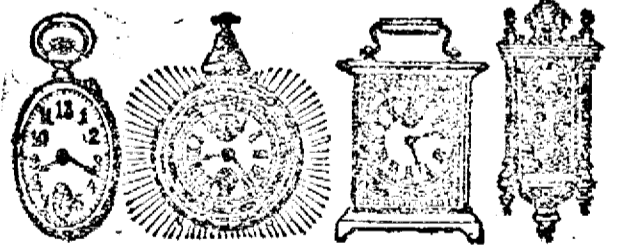
Reparările a tot-felul

de articli în bransa

aceasta se efectuează

cu conștiințiozitate și

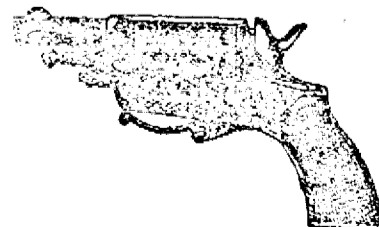
cu preturi moderate.

Prima prăvălie de arme din Ungaria de sud.

Lázits Dusán,

Timișoara-cetate, Strada Zápolya 5.

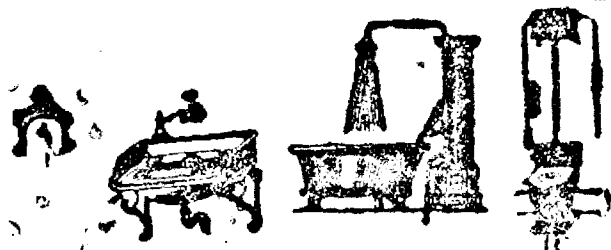
Recomandă depozitul său bogat asortat în puști de vânat cu două țevi, puști și pistoale repelătoare, revolvere și puști Flouber și accesoriile de vânat. Reparaturile se fac cu conștiințiozitate, prompt și pe lângă prețurile cele mai moderate.

O rugare către on. intelegință română din Arad și jur.

Pe lângă toate că se face propagandă mare pentru sprijinirea meseriașilor români, eu ca meseriaș român, care în pricep și sum perfect în meseria mea — cu durere — trebuie să spun, că până în ziua de azi foarte puțini români m'au cercetat, de și datorința fiecărui român ar fi: *ca să se sprijinească unul pe altul și cu deosebire atunci, când românul acela e în stare chiar așa de bun lucru a face și poate cu mult mai conștientios decât străinii.* — Deci rog pe on domni români să binevoiască a mă cerceta și a mă sprijini, comandânduși cele de lipsă la mine, asigurându-i despre lucru bun și prețuri cu mult mai moderate decât în alte locuri străine. — Diferite stofe moderne țin la dispoziție.

George Marița, croitor bărbătesc și unif. militare
Arad, Kossuth-utca 66.
Distins cu diplomă dela academia de croi reg. ung. din Budapesta.

Apa- ducte.

Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.
cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școli. — Specializat în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase linerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rinduită a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

Ingrijivă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esecchiană de ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 16—80 ani pe lângă o tacsă lunară de 1 cor. și tacsă de cazurile de moarte, deja după un an de membrație i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor. iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrație prin oare-care nenorocire neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. isnă dispunând membrul că suma de 2000 cor după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere**

Pe lângă solviri lunare moderate și tacse de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrație rămâne orfană, înceată solvirea tacselor, la măritș, fata totuși primește suma asigurată, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 20 cor. Tot aceasta rentă primește fata până când trăiește, dacă după oare care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 10,000.000 cor. și peste 200.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit **Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.**

Spre deosebită orientare: Sistemul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind și chiar firma care seamănă cu firma noastră. Deci rugăm ca pe epistolele adresate nouă a se scrie cuvântul „Esecchiană“ cu litere groase și al subtrage.

„Asociația Esecchiană de Ajutorare“.

Direcțiunea pentru Ungaria:

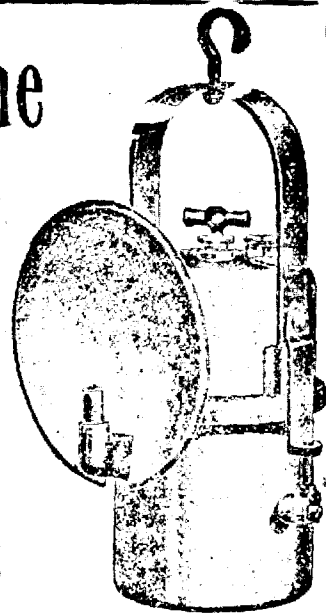
Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I. emelet.)

Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

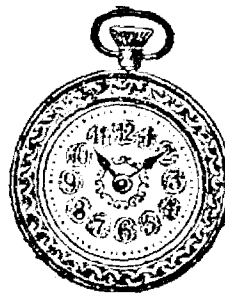
Bartos Zoltán

fabricant de lampe,
Budapest, VII., Gizella-ut 55

== Ceasornice, giuvaere, ==
== gramafone, și plăci ==

se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani,
cu prețurile cele mai ieftine din întreaga țară,
fie chiar și pe rate, la marele depozit alui

Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.
Szeged, Dugonics-tér 11.

Reparații cu garanță de 5 ani se fac ieftin.
Catalog ilustrat trimis gratuit.
— Nenumărate scrisori de recunștință. —
Revînzători se caută.

Mașini dinamice, motoare
de benzin, locomobile de
benzin, motoare de gaz,
instalațiuni pentru mori,
automobile de persoane,
automobile de transport.

!! Condiții favorabile !!
Catalog franco și gratuit.

Fabrica de automobile, mașini și mori,
== societate pe acții. ==

Budapesti gép-, malom- és automobilgyár r.-t.
Budapest, VI., Váci-ut 141/r

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolozsvár,

Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

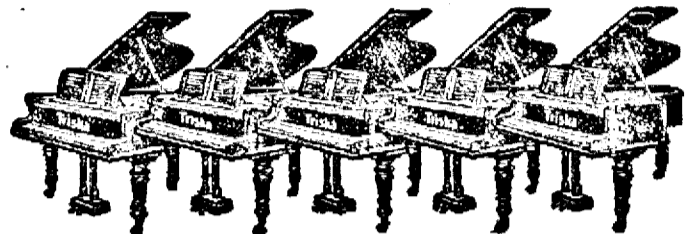
Are în depozit piane: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stügl, Stelzhammer, Richter, Gössl. Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

NICOLIN - Timișoara -
(Centru).
str. Takarekpenztár 4.

Articole de coafură specială.

Reclamație

Chignone, bucle, împletituri, turbane, plete, transformatii, peruce, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud. Comandă prin poștă se efectuează prompt. Preț

— — — curent gratis și franco. — — —

A APĂRUT CALENDARUL JUBILAR AL
POPORULUI ROMÂN

(BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11)

pe anul bisect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricatură între cari cea mai reușită: „Burdea reîntors la vechea lui lefterie”

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentând porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei culori. Desemnat de artistul Ary Murnu din București.

Călăuz în Budapesta. Important pentru oricine (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foi Poporului Român”, Budapesta, VII., István-ut 11.

S'A DESCHIS

prăvălia de pardesie de dame

György Menyhért & Co.

Arad, piața Andrássy Nr. 8.

Nr. telefonului 855.

Vis-à-vis de biserica Minorităților.

Nr. telefonului 855.

Mare asortiment în noutăți englezești de cea mai elegantă formă; modele originale în pardesii de dame și domnișoare pe lângă prețuri ieftine, fixe. — Comandele după măsură se execută în timp scurt. — În provincie la cerere se trimit mustre.